

AAA_1219#01#Q16#01 eduman testinin sualları

Fənn : 1219 Nəzəri ekologiya

1 Qida zəncirləri sistemində II trofik səviyyəni hansı heterotrof organizmlər təşkil edir?

- arxebakteriyalar
- konsumentlər
- fotoavtotroflar
- birhüceyrəlilər
- produsentlər

2 Karbon-oksidiyin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklin artmasına şərait yaranır ?

- endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
- qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri
- talasemiya və xərçəng xəstəlikləri
- damar xəstəlikləri, qaz azlığı
- ateroskleroz, psixoz, infarkt

3 Tənəffüs orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və madə-bağırsağ xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır ?

- təsirsik qazların
- gegiyenik göstəricilərin
- radioaktiv elementlərin
- kimyəvi elementlərin
- mikroelementlərin

4 İnsanın bir bioloji varlıq kimi həyat təminatı ilə bağlı olan vital təbəbatlar hansılardır ?

- oksigen, su, qida, yuxu və s.
- həyatın mənası, inama tələbat və
- sevgi, qayğı, diqqətlik və s.
- ideologiyaya əməl etmək
- haqq-ədalət, dərk etmə və s.

5 ərazidəki torpağın, suyun və havanın xüsusi tərkibi ilə əlaqədar olan xəstəliklər necə adlanır ?

- bioloji
- ekoloji
- patogen
- endemik
- etoloji

6 Ekoloji təbii səbəblərdən asılı olaraq canlı orqanizmlər tərəfindən yayılan xəstəlik hansıdır ?

- şizofreniya
- endokrinologiya
- malyariya
- anemiya
- taun

7 Təbii mənbəyə malik olan xəstəliklər hansılardır ? 1. taun 5. tülyaremiya 2. şizofreniya 6. allergiya 3.flüoroz 7. anemiya 4.ensefalit 8.yatalaq

- 1,2,3,6
- 1, 4, 5, 8
- 2, 4, 6,7
- 1, 2, 3, 4
- 5, 6, 7, 8

8 İlk insanlar ekosistemlərin əsasən hansı faktorlarına məruz qalmışlar ?

- bioloji
- ensefaloji
- etioloji
- hipodinamiya
- psixiki

9 İnsanın etoloji xassələri dedikdə nə başa düşülür ?

- bioloji xüsusiyyətləri
- mədəni həyatı
- sosial elementləri
- qidalanma xüsusiyyətləri
- ilkin vərdişləri

10 İnsanlar tərəfindən yaradılan müxtəlif təsərrüfat sahələrinə, əkin sahələrinə, süni göllərə, parklara və başqa biogeosenozlara nə deyilir?

- biosenoz deyilir
- ekosistem deyilir
- biotop deyilir
- biosfer deyilir
- aqrobiogeosenozlar deyilir

11 Suyun xlorlaşdırılması, xlor istehsal edən sənaye sahəsində və pestisidlərin istehsalı zamanı hansı qaz yaranır?

- nitrat yaranır
- sulfidlər yaranır
- dioksin yaranır
- nitratlar yaranır
- duzlar yaranır

12 İnsanı biososial canlı adlandıran alim kimdir?

- İ.Frolova (1985)
- Q.M.Məmmədov (1967)
- M.Ə.Salmanov(1961)
- İ.A.Şilov (1989)
- M.İ.Budiko (1974)

13 İlk dövrlərdə ekosistemin nizamlama və özünü-nizamlama faktorlarının təsirinə məruz qalan insan necə adlandırılır ?

- Homo Sapiyens

- sosial insan
- İbtidai insan
- Avstralopiteklər
- Neandertals

14 Orta əsrlərdə və arası kəsilməyən müharibələrdə ən çox insan ölümünə səbəb olmuş təbii mənbə xəstəliyi hansı olmuşdur ?

- difteriya
- malyariya
- taun
- SPİD
- flüoroza

15 Qeyri-yoluxucu endemik xəstəliklər hansılardır ?

- ürək-damar, difteriya, onkoloji
- zob, flüoroz, kariyes
- yatalaq , anemiya, SPİD
- hipodinamiya, tromboz
- allergiya, psixoz, uroloji

16 Biokimyəvi vəziyyət ilə əlaqədar ən geniş yayılan xəstəliklər hansı elementin çatışmazlığından əmələ gəlir ?

- dəmirin
- oksigenin
- yodun
- kalssiumun
- kükürdün

17 Müxtəlif populyasiyaları onları təşkil edən fərdlərin yaş strukturu nəyi müəyyən edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ömrünün uzunluğunu
- cinsi yetkinlik yaşını
- çoxalma intensivliyini
- davranış münasibətlərini
- qocalma səviyyəsini

18 Dünyanın torpaq fondu Yer səthi sahəsinin neçə hissəsini təşkil edir ?

- 2/4
- 3/5
- 1/3
- 1/4
- 2/3

19 Yer kürəsi quru hissəsinin neçə faizi əkin sahələrinin payına düşür ?

- 18 %
- 15 %
- 32 %
- 23 %
- 10 %

20 Külək, su, texniki təsir nəticəsində torpağın dağılması necə adlanır ?

- şorlaşma
- eroziya
- aridləşmə
- abrakziya
- defilyasiya

21 Soda və xlor istehsalında torpağı çirkləndirən hansı element ətraf mühitə tullanır ?

- qurğuşun
- dəmir
- civə
- sulfat
- ammoniyak

22 İnsanın kosmosdakı yeni şəraitə uyğunlaşdıqdan sonra əvvəlki bacarığının bərpa olunması prosesi necə adlanır?

- deadaptasiya
- desinxronoz
- simbiot şərait
- tibbi intervensiya
- readaptasiya

23 Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ?

- aşınma, yerdəyişmə, çökmə
- kristallaşma və ərimə
- metamorfizmin və daşlaşma
- yeraltı suların hərəkəti
- radioaktiv parçalanma

24 Qrunt sularının səviyyəsini aşağı salmaq üçün drenajlardan, kanallardan, axar suların qarşısını almaq üçün tikililərdən istifadə etməklə torpaqda gedən hansı proseslərin qarşısını almaq mümkündür?

- şoranlaşmanın
- turşulaşmanın
- bataqlıqlaşmanın
- duzlaşmanın
- susuzlaşmanın

25 Aqrotexniki; meşə meliorativ və hidrotexniki tədbirləri həyata keçirilməklə torpağı hansı prosesdən mühafizə etmək olar?

- şoranlaşmadan
- susuzluqdan
- duzluluqdan
- bataqlılaşmadan
- eroziyadan

26 Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?

- fiziki aşınma
- biogeokimyəvi dövrən
- kosmik şüalanma
- böyük bioloji dövrən
- dağəmələgəlmə prosesi

27 Biogeokimyəvi dövrənı Böyük bioloji dövrəndən fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?

- dövretmə sürəti daha çoxdur
- hidrosfer olmadan kiçik dövrən baş vermir
- bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir
- günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
- yalnız biosfer daxilində tamamlanır

28 Atmosferdən və çoxsaylı səthi çöküntü minerallarının tərkibindəki oksigenin mənşəyini müəyyən et:

- vulkan mənşəli
- kosmos mənşəli
- biogen mənşəli
- radiaktiv mənşəli
- atil mənşəli

29 Atmosferdə oksigenin konsentrasiyasının 1 % olduğu vaxtlarda yaranan əsas təbəqəni göstər:

- troposfer
- ekzosfer
- noosfer
- stratosfer
- ozonosfer

30 Karbonun təbiətdə mövcud dan əsas iki mineral formasın göstər 1. əhəng karbonatları 4. karbon ikioksid 2.kalsiumhidrokarbonat 5. metan qazı 3.hidrokarbonatlar 6. karbon dördoksid

- 2, 4
- 1, 4
- 3, 6
- 2, 3
- 5, 6

31 İonlaşdırıcı şüalar buraxan elementlərin izotoplarına nə deyilir? (Çəki: 1)

- Radioaktiv nuklidlər deyilir
- Radioaktiv izotoplar deyilir
- İonlaşmış kristallar deyilir
- Radioaktiv tullantılar deyilir
- İonlaşmış duzlar deyilir

32 Torpağın tərkibində böyük qatılıqda olan hansı maddələr torpaqdakı canlı orqanizmlərə öldürücü təsir göstərir?

- pestisidlər və göbələklər
- kimyəvi birləşmələr və toksikatlar
- gübrələr və fosfatlar
- turşular və azotlar

duzlar və qələvilər

33 Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenoqlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- biokimyəvi funksiya
 dövretmə sürəti
 maddələr dövrəni
 biokimyəvi tsikl
 trofik zəncir

34 Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- dairə
 trapesiya
 piramida
 spiral
 elleps

35 Spiral forması hansı prosesin simvoludur ?

- fotosintez prosesinin
 böyük su dövrəninin
 biologeokimyəvi dövrənin
 geoloji dövrənin
 maddələr mübadiləsinin

36 Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövrə necə adlanır?

- böyük su dövrəni
 böyük bioloji dövrəni
 biogeokimyəvi dövrəni
 maddələrin sintezi dövrəni
 kiçik su dövrəni

37 Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- 90 %-dən çox
 10%-ə qədər
 53 %
 5 %-ə qədər
 75 %

38 Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövrəni olmur?

- tayqa meşələri
 tropik meşələr
 arktik buzlaqlar
 arxipelaqlar
 subtropik səhralar

39 Üzvi qalıqların və qeyri-üzvi maddələrin oksidləşməsinin reaksiyası və digər kimyəvi dəyişikliklər hansı elementin dövrəni zamanı baş verir?

- karbon
 hidrogen

- azot
- maqnezium
- oksigen

40 Atmosferdə müxtəlif səbəblər nəticəsində miqdarı az olan azotu hansı mənbələr kompensasiya edir ?

- vulkanlar
- sudakı canlılar
- mikroorqanizmlər
- meşə landşaftları
- sənaye müəsisələri

41 Karbon qazının ən çox mövcud olduğu yer hansıdır ?

- okeanlar
- tropik meşələr
- atmosfer
- litosfer
- arktik buzlaqlar

42 Atmosferdə süni şəkildə karbon qazının miqdarının artmasının səbəbi nədir?

- meşə yanğınlarının sayının artması
- vulkanizm prosesinin fəallaşması
- karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması
- oksan sularının neftlə çirkləndirilməsi
- günəşdəki partlayışların təkrarlanması

43 İlkin atmosferdə avtotrof orqanizmlərin yaratdıqları element hansı olmuşdur ?

- karbon
- hidrogen
- azot
- oksigen
- kükürd

44 Atmosferdə oksigenin konsentrasiyasının 1 % olduğu vaxtlarda yaranan əsas təbəqəni göstər:

- troposfer
- ekzosfer
- noosfer
- stratosfer
- ozonosfer

45 Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövr hansıdır ?

- böyük su dövrü
- radiaktiv elementlərin dövrü
- ayrı-ayrı maddələrin dövrü
- biogeokimyəvi dövr
- böyük bioloji dövr

46 Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ?

- fotosintez

- buxarlanma
- vulkanizm
- elementlərin çevrilməsi
- maddələr mübadiləsi

47 Spiral forması hansı prosesin simvoludur ?

- fotosintez prosesinin
- böyük su dövrünün
- biogeokimyəvi dövrünün
- geoloji dövrünün
- maddələr mübadiləsinin

48 Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövrən hansıdır ?

- böyük su dövrünü
- radioaktiv elementlərin dövrünü
- ayrı-ayrı maddələrin dövrünü
- biogeokimyəvi dövrən
- böyük bioloji dövrən

49 Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ?

- fotosintez
- buxarlanma
- vulkanizm
- elementlərin çevrilməsi
- maddələr mübadiləsi

50 Okeanlarda ən çox mövcud olan qaz hansıdır ?

- azot
- fosfor
- hidrogen
- karbon
- arqon

51 Karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması atmosferdə hansı qazın miqdarını süni şəkildə artırır ?

- hidrogen
- metan qazı
- kükürd
- qurğuşun
- karbon

52 Litosferi ən çox çirkləndirən mənbə və sənaye sahəsi hansıdır?

- kömür sənayesi
- energetika sənayesi
- metallurjiya sənayesi
- yüngül sənayesi
- yeyinti sənayesi

53 Maddələr mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- dairə
- trapesiya
- piramida
- spiral
- ellers

54 Biogeokimyəvi maddələr dövrənini hansı proses təmin edir?

- canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
- ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur
- cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
- qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
- bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur

55 Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövrən olmur?

- tayqa meşələri
- tropik meşələr
- arktik buzlaqlar
- arxipelaqlar
- subtropik səhralar

56 Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenozlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- biokimyəvi funksiya
- dövretmə sürəti
- maddələr dövrənı
- biokimyəvi tsikl
- trofik zəncir

57 Karbon qazının ən çox mövcud olduğu yer hansıdır ?

- okeanlar
- tropik meşələr
- atmosfer
- litosfer
- arktik buzlaqlar

58 İlkin atmosferdə avtotrof orqanizmlərin yaratdıqları element hansı olmuşdur ?

- karbon
- hidrogen
- azot
- oksigen
- kükürd

59 Torpağın pestisidlər və başqa zəhərli maddələrlə çirklənməsinin qarşısını almaqla bitkilərin mühafizəsi hansı ekoloji metodlarla aparılır?

- fiziki, susuzlaşdırma
- bioloji, aqrotexniki
- bioloji, duzsuzlaşdırma
- bioloji, iki qat duzsuzlaşdırma
- kimyəvi, bataqlaşdırma

60 Torpağı mühafizə etmək üçün hansı tədbirlər həyata keçirilməlidir? Hansı cavab düzgün deyil

- duzlaşmaya və bataqlılaşmaya qarşı mühafizə
- torpağa antropogen təsirləri artırmaq
- torpağın çirklənmədən qorunması
- şoranlaşmanın qarşısının alınması
- flora və faunanı məhv olmaqdan qorunması

61 Torpağa verilən hansı gübrələr orada nitrat sulfat və xloridlərə çevrilərək bitkilərin məhsuldarlığına və inkişafına mənfi təsir göstərir?

- kalium və azot gübrələri
- xlor və kalsium gübrələri
- ikiqat superfosfat və azot gübrələri
- azot və superfosfat gübrələri
- azot və kalsium gübrələri

62 Torpağı çirkləndirən pestisidlər içərisində insan və ətraf mühit üçün ən təhlükəlisi hansı birləşmələrdir?

- üzvi maddələr
- üzvi xlorbirləşmələri
- polimerlər
- radioaktiv tullantılar
- gübrələr

63 Torpağı mühafizə etmək məqsədilə növbəli əkinə keçmək, kimyəvi maddələrdən istifadə etməmək, müəyyən seçilmiş sahələrdə kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi kimi tədbirlərə nə deyilir

- termiki tədbirlər
- şumlama tədbirləri
- b) mexaniki tədbirlər
- aqrotexniki tədbir
- suvarma tədbirlər

64 Torpaqda nitritlərin miqdarının çoxalması oksigenin azalmasına səbəb olduğundan atmosfərə hansı qazların atılmasına çoxalır?

- "istixana" qazlarının
- azotlu qazların
- tüstü qazlarının
- hisli qazların
- fosforlu qazların

65 Hansı sistemlərin torpaqları yüksək dərəcədə deqradasiyaya məruz qalır?

- ekosistemlərin
- biotopların
- biosenozların
- biosistemlərin
- aqrosistemlərin

66 Torpağın üzvi və qeyri – üzvi maddələrlə zəngin olan qatı necə adlanır?

- münbit qatı

- susuz qatı
- şoran qatı
- humus qatı
- turşulu qatı

67 Torpaq uzun müddət səpin altında qaldıqda onun hansı ehtiyatı 60% azalır?

- humus ehtiyatı
- su ehtiyatı
- mineral ehtiyatı
- duzluluq ehtiyatı
- hava ehtiyatı

68 Torpağın və bitki örtüyünün deqradasiyası, onların bioloji və iqtisadi məhsuldarlığının azalması, tamamilə itirilməsinə hansı hadisə səbəb olur.

- səhralaşma hadisəsi
- duzlaşma hadisəsi
- şoranlaşma hadisəsi
- bataqlılaşma hadisəsi
- eroziya hadisəsi

69 Torpağın səhralaşması necə formada özünün göstərir?

- yayılma və dərinləşmə formalarında
- intensivləşmə və sabitləşmə formalarında
- daralma və susuzlaşma formalarında
- genişlənmə və dayazlaşma formalarında
- dezertifikasiya və dərinləşmə formalarında

70 Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- 90 %-dən çox
- 10%-ə qədər
- 53 %
- 5 %-ə qədər
- 75 %

71 V.İ.Vernadski hansı prosesi biogeokimyəvi tsikl adlandırmışdır ?

- okeanlar arasında su və canlı mübadiləsini
- kimyəvi elementlərin sürətlə parçalanmasını
- ayrı-ayrı maddələrin dövranını
- qida maddələrinin canlılardan cansızlara ötürülməsini
- orqanizmlər tərəfində kimyəvi elementlərin parçalanmasını

72 Sərbəst oksigen atmosferdən başqa, hansı ərazidə də mövcuddur?

- Təbii sulara
- üst mantiyada
- su anbarlarında
- kosmosda
- yer qalığında

73 Atmosferdə olduqca çox olan azot, yalnız hansı elementlərlə birləşdikdən sonra bitkilər tərəfindən

yaxşı mənimsənilir?

- hidrogen və oksigenlə
- oksigen və fosforla
- kükürd və hidrogenlə
- kalsium və karbonla
- karbon və dəmirlə

74 Atmosferdə və sənayedə baş verən müxtəlif hadisələr, azot fiksasiya edici bakteriyalar və yosunların fəaliyyəti nəticəsində hansı proses baş verir?

- azot hidrogen və ya oksigenlə birləşir
- bitkilər tərəfində mənimsənilmir
- azotun miqdarı daha da çoxalır
- iqlimdə quraqlıqlaşma baş verir
- azot dövr edərək dünya okeanına qayıdır

75 Miqdarı daha çox olan üzvi azot hansı orqanizmlər tərəfindən hazırlanır ?

- heyvanlar
- bakteriyalar
- insanlar
- yosunlar
- bitkilər

76 Atmosferdə müxtəlif səbəblər nəticəsində miqdarı az olan azotu hansı mənbələr kompensasiya edir ?

- sudakı canlılar
- meşə landşaftları
- sənaye müəsisələri
- vulkanlar
- mikroorqanizmlər

77 Mineral və üzvi hissəciqlə hansı suxurların tərkib hissəsini təşkil edir?

- əhəng suxurların
- Daş suxurların
- torpaqəmələgətirən ana suxurların
- düz suxurların
- bos suxurların

78 Elmi dildə torpaq necə adlanır?

- biosfer adlanır
- biogeosenoz adlanır
- biosenoz adlanır
- biotop adlanır
- biokos adlanır

79 Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövr necə adlanır

- kiçik su dövrünü
- biogeokimyəvi dövrü
- böyük su dövrünü

- maddələrin sintezi dövrünü
- böyük bioloji dövrünü

80 Üzvi qalıqların və qeyri-üzvi maddələrin oksidləşməsinin reaksiyası və digər kimyəvi dəyişikliklər hansı elementin dövrünü zamanı baş verir?

- oksigen
- azot
- karbon
- maqnezium
- hidrogen

81 İl ərzində sintez olunan üzvi maddələrin kütləsinə əsaslanaraq, ən çox oksigen məhsulunun miqdarı hansı təbəqənin payına düşür?

- quruda yerləşən bitki örtüyünün
- litosferdəki mineral maddələrin
- atmosferdəki mikroorqanizmlərin
- nəhəng buzlaqla sahələrinin
- dünya okeanındakı orqanizmlərin

82 Günəş enerjisi ilə Yer dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verən proses hansıdır ?

- maqmatik süxurların çevrilməsi
- avtotrof sistemlərin dövrünü
- böyük su dövrünü
- biofil elementlərin yerdəyişməsi
- maddələrin böyük dövrünü

83 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrünü hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?

- konsument və redusentlərin
- kimyəvi elementlərin
- biratıl sistemlərin
- avtotrof və heterotrof sistemlərin
- maqmatik süxurların

84 Rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması nəticəsində yaranan proses necə adlanır?

- bataqlıqlaşma adlanır
- duzlaşma adlanır
- şoranlaşma adlanır
- susuzlaşma adlanır
- turşulaşma adlanır

85 Bioloji dövrdə iştirakına görə biosferdəki orqanizmlər əsasən neçə qrupa bölünürlər?

- 2
- 6
- 5
- 3
- 4

86 Yer kürəsində zəngin biosenozlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- çirklənmiş su hövzələrində, şimal tundrada
- tropik səhralarda, mülayim qurşaqlarda, qütblərdə
- bağ zirvələrində, bataqlıqlarda, arktik səhralarda
- okean çökəkliklərində, savannalarda, kanyonlarda
- tropik meşələrdə, mərcan rifləri və çay vadilərində

87 Dünyanın ən kasıb biosenozları hansı ərazilərdə yayılmışdır ?

- mərcan rifləri, okean çökəkliklərində
- dağ zirvələrində və ekvatorial meşələrdə
- tropik meşələrdə və çay vadilərində
- mülayim qurşaqlarda və bataqlıqlarda
- qütb səhralarında, çirklənmiş su hövzələrində

88 Bütün orqanizmlərin bölündüyü əsas qruplar hansılardır?

- redusent və bakteriyalar
- avtotrof və heterotroflar
- hüceyrə və növlər
- relyef və süxurlar
- konsument və parazitlər

89 Maddə və enerji, informasiya baxımından biogeosenoz və cür sistemdir?

- açıq və dayanıqlı sistemdir
- qapalı və sabit sistemdir
- açıq və tənzimlənmiş sistemdir
- qapalı və tarazlı sistemdir
- yarım qapalı və stabil sistemdir

90 . Populyasiyaların homeostaz mexanizmləri aşağıdakı funksional qruplara ayrılır. Hansı cavab düzgün deyil?

- məkan strukturunun saxlanması
- populyasiyada heç bir əlaqə yoxdur
- fərdləri xüsusi vəzifə daşıyır
- populyasiya daxili sıxlığın tənzimlənməsi
- genetik strukturun saxlanması]

91 . Populyasiyaların ətraf mühitlə dinamik tarazlığı saxlanması prinsipinə nə deyilir?

- populyasiyaların uyğunsuzluğu
- populyasiyaların stabilliyi
- populyasiyaların dinamikliyi
- populyasiyaların tarazlığı
- populyasiyaların hemoestazı

92 Biosferdə baş verən proseslərin çox hissəsi bilavasitə hansı maddə ilə əlaqədardır ?

- hidrogenlə
- su ilə
- turşularla
- ammonyakla

bitkilərlə

93 Dünya okeanı hidrosferin həcmının nə qədər hissəsini təşkil edir

- 83,7 %
 90,5 %
 96,4 %
 75 %
 99,3 %

94 Dünya okeanında suyun səviyyəsinin sabit qalmamasının səbəbi nədir ?

- İqliməmələgətirən amillər
 Daşqınların baş verməsi
 Ayın və planetlərin təsiri
 Dəniz nəqliyyatının inkişafı
 Dağəmələgəlmə prosesi

95 Suyun böyük dövrünü hansı təbəqələri əhatə edir?

- atmosfer, hidrosfer, litosferi
 atmosfer və biosferi
 yalnız hidrosferi
 atmosfer, hidrosfer, litosferi
 litosfer və hidrosferi

96 Kiçik dövrünü hansı təbəqələr arasında baş verir ?

- biosfer və atmosfer
 hidrosfer və atmosfer
 yalnız hidrosferdə
 yalnız litosferdə
 litosfer və atmosfer

97 Suyun tərkibində duzun miqdarı nə qədər olduqda içməli su hesab olunur ?

- 27 q/d-dən çox
 1 q/l-dən az
 5 q/l-ə qədər
 12 q/l-dən az
 25 q/l-ə qədər

98 Axmaz su hövzələri olan göllərin suları necə olur ?

- bulanıq və rəngli
 çirkli və şor
 qələvili və turşulu
 rəngli və duzlu
 duzlu və şirin

99 Su kütləsinin hərəkətinə görə su hövzələri neçə cür olur ?

- durğun və stabil
 sürətli və durğun
 axar və axmaz
 turşulu və qələvili

duzlu və şəffaf

100 Yer kürəsinin su örtüyünə nə deyilir ?

- hidrosfer
 biosfer
 litosfer
 neosfer
 atmosfer

101 Okean və dənizlərin suları daha çox hansı maddələrlə çirklənir ?

- gübrə və pestisidlə
 kerosin və benzinlə
 qum və gillə
 neft və neftli su ilə
 turşu və duzlarla

102 Su anbarlarını və su axarları neçə kateqoriyaya ayırırlar?

- 5 kateqoriyaya
 3 kateqoriyaya
 2 kateqoriyaya
 7 kateqoriyaya
 4 kateqoriyaya

103 Su hövzələri içərisində hansı dəniz daha çox antropoqen təsirlərə məruz qalır?

- Qara dəniz
 Xəzər dənizi
 Baltik dənizi
 Qırmızı dəniz
 Aralıq dənizi

104 Suların kimyəvi çirklənməsini neçə növə ayırırlar ?

- mexaniki və istilik çirklənmələri
 maqnit və səs-küy çirklənmələr
 maqnit və səs-küy çirklənmələri
 elektrik və akustik çirklənmələr
 mineral və üzvi çirklənmələr

105 Suyu daha çox hansı sənaye sahələri çirkləndirir Hansı cavab düzgün deyil ?

- qara və əlvan metallurjiya müəssisələri
 porfimer və şirniyyat müəssisələri
 kimya,neft-kimya ,neft emalı müəssisələri
 kənd təsərrüfatı məhsulları emalı və məişət müəssisələri
 sellülöz ,kağız, daş kömür müəssisələri

106 Təbii suların çirklənmə göstəricisini nə müəyyən edir ?

- suda üzvi maddələrin olması
 suda mineralların çox olması
 sudakı bakteriyaların olması
 Suda həll olmuş oksigenin miqdarı

- suyun bulanıqlığının yüksək olması

107 Tərkibində qiymətli metallar olan çirkab suları təmizləmək üçün hansı təmizləmə üsulundan istifadə edilir ?

- bioloji üsuldan
 çökdürmə üsulundan
 mexaniki üsuldan
 kimyəvi üsuldan
 termiki üsuldan

108 Qatılığı çox olan çirkab suları təmizləmək üçün hansı təmizləmə üsulundan istifadə edilir ?

- süzmə üsulundan
 bioloji üsuldan
 termiki üsuldan
 kimyəvi üsuldan
 fiziki-kimyəvi üsuldan

109 BMT-nin neçənci ildə və hansı şəhərdə keçirdiyi ətraf mühit və inkişaf adlı Beynəlxalq konfransında hər bir dövlətin öz əhalisini içməli su ilə təmin etmə öhdəçiliyi qəbul etmişdir ?

- 1991-ci ildə Rio-de-Jeneyro
 2000-ci ildə Londonda
 1990-cı ildə Stokholmda
 1993-cü ildə Bakıda
 1995-ci ildə Moskvada

110 Çirkab suları təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə edilir ?

- mexaniki, optik, qaynama, süzmə, çökdürmə
 bioloji, fiziki, mexaniki, süzmə, çökdürmə
 çökdürmə, süzmə, termiki, qravitasiya, bioloji
 flotasiya, mərkəzdənqaçma, ətalət, termiki, süzmə
 termiki, mexaniki, fiziki-kimyəvi, bioloji

111 İstehsalın xüsusiyyətlərindən asılı olaraq suyun keyfiyyətinə hansı tələbatlar qoyulur ?

- istehsal olunan məhsulun keyfiyyətinə mənfi təsir göstərməməlidir
 aparatların korroziya uğramasına səbəb olmamalıdır
 borularda duzların çökməsinə səbəb olmamalıdır
 işçilərin sağlamlığına təhlükə yaratmamalıdır
 şəffaflığı normada az olmalıdır

112 Suyun orqanoleptik xüsusiyyətləri hansılardır?

- iy verməsi, rəng, turşuluğu, duzsuzluğu
 iyi, dadı, rəngi, şəffaflığı
 iyi, duzluluğu, qələviliyi, turşuluğu
 bulanlılığı, duzsuzluğu, dadı, rəngi
 bulanlılığı, dadı, duzluluğu

113 Yer üzərində bütün canlılar karbonu mənimsəmə mənbəyinə görə neçə qrupa bölünür?

- bitkilər və heyvanlar
 heşəratlar və göbələklər

- onunğahılar və onunğasızlar
- avtotroflar və heterotroflar
- bitkilər və ali heyvanlar

114 Üzvi maddələri işıq enerjisi hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- sinetroflar deyilir
- sintetiklər deyilir
- fototroflar deyilir
- fotosintetiklər deyilir
- homeotroflar deyilir

115 Üzvi maddələri kimyəvi reaksiyalar hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- sintetiklər deyilir
- fototroflar deyilir
- fotosintetiklər deyilir
- avtotroflar deyilir
- xemotroflar deyilir

116 Tədqiqatlara görə Yer səthinin əsas hissəsi hansı elementlərdən ibarətdir ?

- oksigen və silisiumdan
- azot və karbondan
- karbon və dəmirdən
- uran və hidrogendən
- fosfor və kükürddən

117 Dünyada torpaq ehtiyatlarının sahəsi nə qədərdir ?

- 169 mln. km²
- 129 mln. km²
- 150 mln.km²
- 150 mln.km²
- 361 mln. km²

118 Son 100 ildə 2 mlyr.ha məhsuldar torpaqların itirilməsinin səbəbi nədir ?

- heyvandarlıq
- yaşayış məntəqələri
- eroziya
- müharibələr
- sel hadisələri

119 Litosferdə formalaşan aşınma qalığının ən mürəkkəb və qalın hissəsi hansı qurşaqlarda formalaşır?

- antarktik
- mülayim
- subtropik
- nival və arid
- ekvatorial

120 Torpaq inkişaf edən aşınma qabığının ən nazik və sadə quruluşlu olduğu qurşaq hansıdır ?

- nival və arid
- ekvator

- tropik
- subnival
- yarımsəhra

121 Hansı ərazilərdə litosfer bilavasitə atmosferlə əlaqədə olur?

- bataqlıqda
- səhrada
- qara torpaqlarda
- çəmənlikdə
- arktikada

122 Populyasiyada fərdlərin yerdəyişmə qabiliyyəti onun hansı xüsusiyyətlərinə əsaslanır?

- biosenoz xüsusiyyətlərinə
- biogeosenoz xüsusiyyətlərinə
- biotop xüsusiyyətlərinə
- fizioloji xüsusiyyətlərinə
- bioloji xüsusiyyətlərinə

123 Populyasiyada fərdlərin sayı optimallaşdıran hansı mexanizmlər mövcuddur?

- özünü idarəetmə
- özünü tənzimləmə
- özünü nizamlama
- özünü sakitləşdirmə
- özünü stabilləşdirmə

124 Populyasiyalarda ölümün çox olması aşağıdakı səbəblərdən asılıdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- yırtıcılardan, parazit xəstəliklərindən
- genetik mükəmməllikdən
- fərdlərin sayından
- fizioloji mükəmməllikdən
- əlverişsiz fiziki mühit şəraitindən

125 Torpağın çirklənməsində müəyyən rol oynayan civə ətraf mühitə necə düşür ?

- yeraltı sularla
- maddən tullantıları ilə
- mühərrik yanacaqları ilə
- sement istehsalında
- soda və xlor istehsalında

126 Litosferin müxtəlif maddələrlə, o cümlədən neftlə çirklənməsi prosesi necə adlanır?

- biogen çirklənmə
- kimyəvi çirklənmə
- texnogen çirklənmə
- radioaktiv çirklənmə
- pestisidli çirklənmə

127 Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaq ehtiyatları ən çox hansı tullantılarla çirklənmişdir?

- azot və fosfor gübrələri ilə
- məişət sularının axıtılması ilə

- toksik maddələr və metallarla
- məişət tullantıları ilə
- nəqliyyat tullantıları ilə

128 Dünya regionları arasında torpaq ehtiyatlarından əkinçilik məqsədilə ən çox istifadə edən region hansıdır ?

- Cənubi Amerika
- Şimali Afrika
- Qərbi Avropa
- Şimali Qazaxstan
- Şərqi Avropa

129 Torpağın məhsuldarlığının azalmasına səbəb olan aridləşmə hansı kompleks təsirlərin nəticəsidir?

- ifrat rütubətlənmə
- gübrələrin istifadə edilməsi
- tullantılarla çirklənmə
- intensiv suvarılma
- nəmliyin azalması

130 Dünya praktikasında torpaqların məhsuldarlığına görə müqayisəli qiymətləndirilməsi necə adlanır?

- rekultivasiya
- bonitirovka
- meliorasiya
- qranulometriya
- kartoqram

131 Torpağın kimyəvi tərkibi ən çox hansı elementdən ibarətdir ?

- oksigendən
- dəmirdən
- alüminiumdan
- maqneziumdan
- silisiumdan

132 Torpaqda karbonun və azotun toplanması hansı amillə bağlıdır?

- süxurların aşınması ilə
- iqlim amili ilə
- oksidləşmə prosesi ilə
- bitki və mikroorqanizmlərin fəaliyyəti ilə
- torpağın mütləq yaşı ilə

133 Hansı proses aqroekosistemlərin stabilliyini pozur və torpağın fiziki strukturunu dəyişir?

- fasiləsiz suvarma əkinçiliyinin tətbiqi
- kimyəvi gübrələrin normadan artıq istifadəsi
- şumlanmanın horizontal formada aparılması
- heyvandarlığın inkişaf etdirilməsi
- yamaclarda baş verən sürüşmə hadisələri

134 Hesablamalara görə yer səthində yaşayan hər adambaşına il ərzində nə qədər tullantı əmələ gəlir ?

- 1 ton
- 500 kq
- 3,5 ton
- 2 ton
- 50 kq

135 Son 100 ildə eroziya prosesi nəticəsində itirilən məhsuldar torpaqların miqdarı nə qədərdir ?

- 500 milyon ha
- 1,5 milyard ha
- 350 milyon ha
- 800 milyon ha
- 2 milyard ha

136 Vahid zaman ərzində populyasiyada ölən fərdlərin sayına nə deyilir?

- ölüm deyilir
- qayıdış deyilir
- köçmə deyilir
- köçürülmə deyilir
- doğum deyilir

137 Nival və arid zonalarda torpağın aşınma qabığı necə formalaşmışdır ?

- nazik və sadə quruluşlu
- humusun çox olması
- qalın və strukturlu
- yüksək minerallaşmış
- daha rütubətli və qleyli

138 Bitki və mikroorqanizmlərin torpaqdakı fəaliyyəti hansı elementlərin toplanmasına səbəb olur ?

- fosfor və kalsiumun
- karbonun və azotun
- dəmir və maqneziumun
- alüminium və kükürdün
- oksigen və radiumun

139 Aşağıdakı amillərdən hansı torpaq əmələgəlmə prosesində iştirak etmir ? (Sürət 02.10.2014 11:34:53)

- atmosferin ozon qatı
- iqlim
- itki və heyvan orqanizmləri
- torpaq əmələ gətirən suxurlar
- relyef və zaman

140 Dağ-mədən sənayesinin yaratdığı problemləri həll etmək üçün hansı metoddan istifadə edilir ? (Sürət 02.10.2014 11:40:24)

- rekultivasiya metodundan
- qazma metodundan
- qazma metodundan
- kimyəvi metodlardan
- fiziki metodlardan

141 Hansı istehsal sahələri torpaqların çirklənməsində və sahəsinin azalmasında mühüm əhəmiyyət kəsb etmir ? (Sürət 02.10.2014 11:41:15)

- dağ-mədən və karxanalar
- quruda neft quyularının qazılması
- qara və əlvan metallurjiya müəssisələri
- toxuculuq sənayesi müəssisələri
- geoloji-kəşfiyyat qazımaları

142 İnsanların fəaliyyəti nəticəsində münbit torpaqlar kəskin çirklənmiş və bu nə ilə nəticələnmişdir? (Sürət 02.10.2014 11:41:26)

- məhsuldarlıq azalmışdır
- məhsuldarlıq sabit olmuşdur
- məhsuldarlıq artmışdır
- məhsuldarlıq ifrat azalmışdır
- məhsuldarlıq ifrat artmışdır

143 Korlanmış torpaqları bərpa etmək üçün tətbiq olunan rekultivasiya metodunun II mərhələsi necə adlanır ? (Sürət 02.10.2014 11:41:40)

- mexaniki mərhələ
- yaşıllaşdırma işləri mərhələsi
- tikinti mərhələsi
- bioloji mərhələ
- doldurma mərhələsi

144 Korlanmış torpaqların rekultivasiyası nə mərhələdə həyata keçirilir ? (Sürət 02.10.2014 11:42:05)

- 4 mərhələdə
- 5 mərhələdə
- 2 mərhələdə
- 7 mərhələdə
- 3 mərhələdə

145 Korlanmış torpaqları bərpa etmək məqsədilə aparılan rekultivasiyanın birinci mərhələsi neçə adlanır ? (Sürət 02.10.2014 11:42:17)

- qazma işləri mərhələsi
- texniki işlər mərhələsi
- mexaniki işlər mərhələsi
- tikinti işləri mərhələsi
- yaşıllaşdırma işləri mərhələsi

146 Quruda quyularının qazılması zamanı ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısını almaq və quyuların ətrafı torpaqları çirklənmədən qorumaq məqsədilə ardıcıl olaraq aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil ? (Sürət 02.10.2014 11:42:52)

- quyuların ətrafında müəyyən qalınlıqlı torpaq qazılaraq götürülür
- sonra qazma işləri başlayır
- götürülmüş torpaq anbarlara yığılır
- quyuların ətrafında çuxurlar qazılır
- quyular istismara verildikdən sonra torpaq yerinə qaytarılır

147 Müasir elmi nəzəriyyə görə yer qabığı hansı hadisənin təsirdən əmələ gəlmişdir (Sürət

02.10.2014 11:43:20)

- sürüşmələr nəticəsində
- vulkan püskürmələri nəticəsində səthə çıxan maddələrin
- zəlzələlər nəticəsində
- dağların parçalanması nəticəsində
- sürüşmələr nəticəsində

148 Rekultivasiya metodu ilə korlanmış torpaqların bərpaı zamanı texniki işlər mərhələsində hansı işlər görülür ? (Sürət 02.10.2014 11:43:39)

- karxanalar doldurulmadan münbit tökülür
- karxanalar zibilliklərə çevrilir landaşft pozulur
- karxanalar tullantı ilə doldurulur başqa işlər aparılmır
- karxanalar doldurulur üzərinə qum tökülür
- karxanalar doldurulur üzərinə münbit torpaq tökülür

149 Rekultivasiya metodu ilə korlanmış torpaqların bərpaı zamanı mərhələdə hansı işlər görülür ? (Sürət 02.10.2014 11:43:50)

- parklar salınır, əyləncə mərkəzləri tikilir
- idman zalları və meydançaları tikilir
- bağlar salınır, evlər tikilir
- meşələr salınır, sututarlar inşa edilir
- yaşılıqlar salınır, idman meydançaları tikilir

150 Təbiətdə tez-tez rast gəlinən fərdlərin ölümü onun hansı dövründə baş verir?

- yaşlı dövründə
- erkən dövründə
- ilk anlarında
- yetkinlik dövründə
- doğum anında

151 Tədqiqatlara görə Yer səthinin əsas hissəsi hansı elementlərdən ibarətdir ?

- karbon və dəmirdən
- oksigen və silisiumdan
- uran və hidrogendən
- fosfor və kükürddən
- azot və karbondan

152 Sənaye sahələrinin inkişafı və yerləşdirilməsi ilə əlaqədar tullantıların artması, faydalı qazıntıların çıxarılması, müharibələr, avtomobil yollarının salınması və s. torpaqda hansı hadisələrin baş verməsinə səbəb olur ? (Sürət 02.10.2014 11:44:12)

- torpaq sahələri genişlənməsinə və münbitləşməsinə
- torpaq sahələrinin şoranlaşmasına və genişlənməsinə
- torpaq sahələrinin azalmasına və çirklənməsinə
- torpaq sahələrinin münbitləşməsinə və azalmasına
- torpaq sürüşmələrinə və uçqunlara

153 Sanitar –gigiyena tələblərinə uyğun olaraq suyun keyfiyyətinə hansı tələblər qoyulur? Hansı cavab düzgün deyil? (Sürət 02.10.2014 11:44:31)

- Suyun iyi və dadı sutka ərzində 2 baldan yuxarı olmamalıdır
- Suda həll olmuş oksigenin miqdarı 4mq/l artıq olmamalıdır
- Su qatlarında rəng nəzərə çarpmamalıdır
- Suda xəstəlik törədən bakteriyalar müşahidə olunmalıdır
- Zərərli maddələrin qatılığı suda müşahidə olunmamalıdır

154 Şəhər ətrafında yararlı torpaq sahələrini zəbt edən və onu epidemiya mərkəzlərinə çevirən tullantılar hansılardır ? (Sürət 02.10.2014 11:44:43)

- maye şəkildə olan tullantılardır
- sənaye tullantılardır
- bərk məişət tullantılardır
- polioetilen qablarıdır
- taxta-şalban qırıqlarıdır

155 Təbii sututuarların, bataqlıq və yarım bataqlıq ərazilərin qurudulması torpaq larda hansı proseslərin pozulmasına səbəb olur ? (Sürət 02.10.2014 11:44:55)

- mikroiklim nəmliyi, fiziki –kimyəvi tarazlığı
- temperaturu, fiziki-kimyəvi, hiqroskopik vəziyyəti
- istilik mübadiləsini, rütubəti, kimyəvi tarazlığı
- mikroiklimi, kimyəvi, biokimyəvi tarazlığı
- relyefi, landşaftı, biokimyəvi tarazlığı

156 Dünyada torpaq ehtiyatlarının sahəsi nə qədərdir ?

- 361 mln. km²
- 129 mln. km²
- 169 mln. km²
- 152 mln.km²
- 150 mln.km²

157 Son 100 ildə 2 mlyr.ha məhsuldar torpaqların itirilməsinin səbəbi nədir ?

- müharibələr
- yaşayış məntəqələri
- eroziya
- heyvandarlıq
- sel hadisələri

158 Litosferdə formalaşan aşınma qalığının ən mürəkkəb və qalın hissəsi hansı qurşaqda formalaşır?

- mülayim
- nival və arid
- subtropik
- ekvatorial
- antarktik

159 Quruda litosferin torpaqla örtülü olan hissəsi necə adlanır?

- pedosfer
- biosfer
- kriosfer
- noosfer
- homosfer

160 Mühitin ekoloji amillərinin canlı orqanizmlərə göstərdiyi təsirləri qruplaşdır 1. qıcıqlandırıcı təsir 5. modifikator təsir 2. məhdudlaşdırıcı təsir 6. abiotik təsir 3. evrion təsir 7. siqnallar təsiri 4. tolerantlıq təsiri 8. amensial təsir

- 2, 4, 6, 8
- 3,4, 7, 8
- 1, 3, 6, 7
- 1, 2, 5, 7
- 1,2,3,4

161 Üzun müddət bir sahədə məskunlaşan, bu sahəyə bənzər sahədən izolə edilmiş formada yerləşən növün bir hissəsi necə adlanır?

- zeosenoz
- geomorfologiya
- demutasiya
- populyasiya
- biogeosenoz

162 Populyasiyanın əsas xassələri hansılardır? 1. Öz-özünə istehsal 4. Abiotik faktorlar 2. Dəyişkənlik 5. İşləmə, fəaliyyət 3. Cinslərin nisbəti 6. Adaptasiya

- 1, 3, 6
- 2, 4, 6
- 1, 2, 5
- 2, 3, 4
- 3, 5, 6

163 Ekoloji amillərin əsas 3 kateqoriyası hansılardır? 1. Biotik amillər 4. Abiotik amillər 2. Kosmik amillər 5. Biokos amillər 3. Radioaktiv şüalanma 6. Antropogen amillər

- 1,4,6
- 1,3, 5
- 2,4,6
- 4, 5, 6
- 3, 4, 5

164 Bəzi orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin digər orqanizmlərin həyat fəaliyyətlərinə təsirlərinin cəmini ifadə edən amillər hansılardır?

- Biotik amillər
- Fiziki amillər
- Antropogen amillər
- Demografik amillər
- Kimyəvi amillər

165 Canlı orqanizmlərə birbaşa və dolaylı yolla təsir edən cansız komponentlər hansılardır?

- edafoqen amillər
- oroqrafik amillər
- abiotik amillər
- kimyəvi amillər
- iqlim amilləri

166 Neytralizm nədir ?

- növün bir-birinə təsir göstərməməsi
- öz sahibinin inkişafını ləngitməsi
- növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi
- növün bir-birinə mənfi təsir göstərməsi
- öz qurbanı ilə qidalanması

167 Öz-özünə istehsal, dəyişkənlik və fəaliyyət hansı bioloji sahənin əsas xassələridir?

- biosenozların
- populyasiyanın
- biotopların
- geomorfologiyasının
- demutasiyanın

168 Orqanizmlərin anatomik və morfoloji dəyişikliyinə səbəb olan təsir hansıdır?

- Məhdudlaşdırıcı təsir
- Modifikator təsir
- Limitləşdirici təsir
- Fizioloji təsir
- Qıcıqlandırıcı təsir

169 Çaylarla gətirilən materik suları, göllərdə, bataqlıqlarda, buzlaqlarda toplanan sular hansı kateqoriyaya daxildir ?

- axmaz suları
- dağ sularına
- okean sularına
- quru suları
- qapalı sulara

170 Komponent tərkibi müalicəvi tələbatlara cavab verən sular hansılardır ?

- mineral sular
- texniki sular
- sənaye suları
- dəniz suları
- içməli sular

171 Dünyada hansı region suvarmaya daha çox su sərf edir ?

- Cənubi Afrika
- Şimali Avropa
- Avstraliya
- Asiya
- Mərkəzi Amernika

172 Qida zəncirləri sistemində prodüsent orqanizmlər hansı trofik səviyyəni təşkil edirlər?

- birinci trofik səviyyəni
- ikinci trofik səviyyəni
- üçüncü trofik səviyyəni
- Altıncı trofik səviyyəni
- beşinci trofik səviyyəni

173 Hansı produsentlər trofik strukturun və biosenozun bütövlükdə mövcudluğunun əsasını təşkil edir?

- avtotroflar
- II produsentlər
- I produsentlər
- heterotroflar
- prokariotlar

174 Hətta içməli su hövzələrində belə suyun kimyəvi tərkibi nə üçün təmiz olmur ?

- insanların təsərrüfat fəaliyyətinə görə
- su axınlarının mövcudluğuna görə
- orqanizmlərin sürətli artımına görə
- yüksək həlletmə qabiliyyətinə görə
- canlı maddələrin miqdarına görə

175 Dünya okeanında ən çox üstünlük hansı canlı maddələrin payına düşür ?

- yosunların
- fitoplanitonların
- nektonların
- biofil elementlərin
- zoplanitonların

176 İl ərzində Yerdə baş verən su dövranında nə qədər su kütləsi iştirak edir ?

- 230 min.km²
- 750 min.km²
- 300 min.km²
- 400 min. km²
- 500 min.km²

177 Mənşəyinə görə tullantı sularının əsas üç qrupu hansılardır ? 1. bataqlıq suları 4. çay suları 2.məişət suları 5. kənd təsərrüfatı suları 3. atmosfer suları 6. sənaye suları

- 1, 3, 5
- 1, 2, 5
- 2, 4, 5
- 4, 5, 6
- 2, 3, 6

178 Akademik N.A.Şilonun fərziyyəsinə görə Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişməsinə səbəb nədir ?

- geoloji amil
- iqlim amili
- ekoloji amil
- bioloji amil
- hidroloji amil

179 Xüsusilə dəniz heyvanlarının zəhərlənməsinə səbəb olan və insanlar üçün də təhlükə yaradan element hansıdır ?

- civə
- alüminium

- qurğuşun
- gümüş
- dəmir

180 İnsanlar tərəfindən yaradılan aqrobiogeosenozlara aşağıdakı təsərrüfat sahələri aid edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- meşələr
- sünu göllər
- əkin sahələri
- plautasiyalar
- parklar

181 Qida zəncirləri sistemində birinci trofik səviyyəsini hansı orqanizmlər təşkil edir?

- birhüceyrəlilər
- göbələk növləri
- bakteriya növləri
- bitki növləri
- produsent növləri

182 Birinci trofik səviyyədə xarici enerjiden istifadə edilərək yaradılan üzvi maddə kütləsinə necə adlanır?

- son məhsul adlanır
- əvvəlinci məhsul adlanır
- aralıq məhsul adlanır
- ilk məhsul adlanır
- sonuncu məhsul adlanır

183 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrünü hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?

- konsument və redusentlərin
- kimyəvi elementlərin
- biratıl sistemlərin
- avtotrof və heterotrof sistemlərin
- maqmatik süxurların

184 Günəş enerjisi ilə Yerə dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsiri ilə baş verən proses hansıdır ?

- avtotrof sistemlərin dövrünü
- maddələrin böyük dövrünü
- böyük su dövrünü
- biofil elementlərin yerdəyişməsi
- maqmatik süxurların çevrilməsi

185 Maqmatik süxurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə süxurlara çevrilir ?

- kristallaşma və ərimə
- yeraltı suların hərəkəti
- aşınma, yerdəyişmə, çökmə
- radioaktiv parçalanma
- metamorfizmin və daşlaşma

186 Atmosferdən və çoxsaylı səthi çöküntü minerallarının tərkibindəki oksigenin mənşəyini müəyyən et:

- atil mənşəli
- biogen mənşəli
- vulkan mənşəli
- radiaktiv mənşəli
- kosmos mənşəli

187 Biogeokimyəvi dövrəni Böyük bioloji dövrandan fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?

- günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
- yalnız biosfer daxilində tamamlanır
- hidrosfer olmadan kiçik dövrəni baş vermir
- bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir
- dövretmə sürəti daha çoxdur

188 Biogeokimyəvi maddələr dövrəni hansı proses təmin edir?

- canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
- ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur
- cansız maddələr dövrəni edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
- qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
- bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur

189 V.İ.Vernadski hansı prosesi biogeokimyəvi tsikl adlandırmışdır ?

- okeanlar arasında su və canlı mübadiləsini
- kimyəvi elementlərin sürətlə parçalanmasını
- ayrı-ayrı maddələrin dövrəni
- qida maddələrinin canlılardan cansızlara ötürülməsini
- orqanizmlər tərəfində kimyəvi elementlərin parçalanmasını

190 Sərbəst oksigen atmosferdən başqa, hansı ərazidə də mövcuddur?

- Təbii sulara
- üst mantiyada
- su anbarlarında
- kosmosda
- yer qalığında

191 Atmosferdə olduqca çox olan azot, yalnız hansı elementlərlə birləşdikdən sonra bitkilər tərəfindən yaxşı mənimsənilir?

- karbon və dəmirle
- kalsium və karbonla
- hidrogen və oksigenlə
- kükürd və hidrogenlə
- oksigen və fosforla

192 Atmosferdə süni şəkildə karbon qazının miqdarının artmasının səbəbi nədir?

- meşə yangınlarının sayının artması
- vulkanizm prosesinin fəallaşması
- karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması

- oksan sularının neftlə çirkləndirilməsi
- günəşdəki partlayışların təkrarlanması

193 Biosfer tərəfindən qəbul olunan azotun 80%-i dövri sistemə hansı vasitələrlə daxil olur ?

- Sudan və qurudan
- günəş partlayışlarından
- troposfer və mantiyadan
- yalnız okeanlardan
- kosmosdan

194 Maddələrin böyük dövrünü hansilər zamanı baş verir ?

- hava axınları və yüksək temperaturun
- [yeni cavab]günəş enerjisi ilə yerin dərinlik enerjisinin
- yerin cazibə qüvvəsi və su dövrünü
- çay şəbəkəsinin sıxlığı və yüksək təzyiqin
- antropogen təsirlərin və sənayenin inkişafı

195 Aşınma, yerdəyişmə proseslərinin təsiri ilə çökmə süxurlara çevrilən süxurlar hansılardır ?

- metamorfik
- karbonat
- maqmatik
- qranit
- sialit

196 Maddələrin böyük dövrünü hansilər zamanı baş verir ?

- hava axınları və yüksək temperaturun
- günəş enerjisi ilə yerin dərinlik enerjisinin
- yerin cazibə qüvvəsi və su dövrünü
- çay şəbəkəsinin sıxlığı və yüksək təzyiqin
- antropogen təsirlərin və sənayenin inkişafı

197 Aşınma, yerdəyişmə proseslərinin təsiri ilə çökmə süxurlara çevrilən süxurlar hansılardır ?

- metamorfik
- karbonat
- maqmatik
- qranit
- sialit

198 Bakteriyalar tərəfindən hazırlanan və miqdarı daha çox olan element hansıdır ?

- karbon 4-oksidi
- üzvi azot
- natrium -xlor
- metan qazı
- dəm qazı

199 Atmosferdə və çoxsaylı səthi biogen mənşəli çöküntü minerallarının tərkibi hansı elementdən ibarətdir?

- kalsium
- oksigen

- maqnezium
- qurğuşun
- karbon

200 Biosfer tərəfindən qəbul olunan və dövri sistemə Sudan və qurudan daxil olan azotun miqdarı nə qədərdir ?

- 50 %
- 20 %
- 35 %
- 80 %
- 12 %

201 Torpaqda üzvi maddələrin minerallaşması əsasən hansı şəraitdə gedir?[Yeni sual]

- yüksək temperaturda
- donuşluq şəraitində
- arid və humid şəraitdə
- aerob və anareob şəraitdə
- rütubətli şəraitdə

202 Hansı proses nəticəsində torpaqda azot, fosfor, kaliumun mənimsənilməsi və mikroelementlərin azalması baş verir?

- su eroziyası nəticəsində
- şoran eroziya nəticəsində
- külək eroziyası nəticəsində
- dağdıcı eroziya nəticəsində
- səthi eroziya nəticəsində

203 Sual: Torpaqda baş verən eroziya hadisəsi onun hansı xassələrinin pisləşməsinə səbəb olur

- mexaniki və istilik xassələrini
- maqnit və elektrik xassələrini
- termiki və kimyəvi xassələrini
- fiziki və kimyəvi xassələrini
- d) kapillyarlıq və duzluluq xassələrini

204 Torpağın keyfiyyəti hansı göstərici ilə müəyyən olunur?

- şoranlığı ilə
- turşuluğu ilə
- münbitliyi ilə
- məsaməliyi ilə
- pH-i ilə

205 Biosfer tərəfindən qəbul olunan azotun 80%-i dövri sistemə hansı vasitələrlə daxil olur ?

- Sudan və qurudan
- günəş partlayışlarından
- troposfer və mantiyadan
- yalnız oksanlardan
- kosmosdan

206 Populyasiyalarda uzunmüddətli təcrid olunmalar böyüyərək nə cür təcridolunmaların

yarınmasına səbəb olur?

- genetik təcridolunmalar
- qrup təcridolunmasına
- növ təcridolunmasına
- sürü təcridolunmasına
- dəstə təcridolunmasına

207 Ümumi günəş radiasiyasının $60 \frac{kcal}{sm^2}$ - I, yeni 30%-i yer səthindən eks olunmuşdur.

Müvafiq olaraq ümumi və udulan radiasiyanın miqdarını müəyyən edin:

- $200 \frac{kcal}{sm^2}$ və $60 \frac{kcal}{sm^2}$
- $100 \frac{kcal}{sm^2}$ və $120 \frac{kcal}{sm^2}$
- $200 \frac{kcal}{sm^2}$ və $140 \frac{kcal}{sm^2}$
- $120 \frac{kcal}{sm^2}$ və $200 \frac{kcal}{sm^2}$
- $60 \frac{kcal}{sm^2}$ və $140 \frac{kcal}{sm^2}$

208 Yağıntı nədir?

- Troposferdən yer səthinə bərk və maye halda düşən sudur
- Buludlar arasında olan elektrik boşalmasıdır
- Yer səthinə yaxın sıx dumanın buxarlanmasıdır
- Havada olan su buxarıdır
- Kosmosdan gələn sudur

209 Dağın ətəyində atmosfer təzyiqi 690 mm c.s., zirvəsində isə 280 mm c.s.-yə bərabər olarsa dağın nisbi hündürlüyünü müəyyən edin

- 4900 m
- 4100 m
- 2900 m
- 6900 m
- 5100 m

210 Populyasiyanın daxili genetik fondu onun hansı strukturunu müəyyən edir? (Çəki: 1) irsi münasibətlərini

- daxili sıxlığını
- genetik strukturunu
- iyerarxiya münasibətlərini
- irsi münasibətlərini
- ətraf mühit münasibətlərini

211 Populyasiyaların bir-birindən mövsüm dövrləri, qidalanma ərazinin kasıblığından ayrılımları necə təcridolunma adlanır?

- mövsümi təcridolunma
- fərdi təcridolunma
- ekoloji təcridolunma
- fizioloji təcridolunma

bioloji təcridolunma

212 Populyasiyaların ən başlıca xassələrinin formalaşma və sabit saxlama mexanizmləri hansı proseslər nəticəsində yaranmışdır?

- dinamika və sıxlıq nəticəsində
- genetik və mikrotəkamül nəticəsində
- təkamül və genafond nəticəsində
- homeostaz və suksessiya nəticəsində
- irsiyyət və genafond nəticəsində

213 Populyasiyaların bir-birindən dəniz körfəzləri dağ sistemləri, vadilər vasitəsilə ayrılma-ları necə təcridolunma adlanır

- coğrafi təcridolunma
- qrup təcridolunma
- biotik təcridolunma
- fərdi təcridolunma
- sürü təcridolunma

214 V.İ. Vernadskinin keçmişdə canlı orqanizmlərin mövcud olduqları sahələri də biosferə əlavə edərək yeni olaraq hansı elmi yaratmışdır ?

- orqanizmlərin morfologiyası
- analogi ekologiya
- ekocoğrafiya
- tətbiqi ekologiya
- heyvan fiziologiyası

215 Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlər tərəfindən yaradılan üzvi və üzvi mineral maddələr necə adlanır?

- canlı maddələr
- atıl maddələr
- birati maddələr
- biogen maddələr
- radioaktiv maddələr

216 Çöküntü saxurları, aşınma qabığı, torpaq, təbii sular və s.planetin hansı maddələrinə uyğun gəlir?

- biokos maddələrə
- radioaktiv maddələrə
- atıl maddələrə
- energetik maddələrə
- destruktiv maddələrə

217 Yer kürəsində, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti hansı proseslə əlaqədardır?

- kosmik təsirlə
- okean axınlarının təsiri ilə
- canlıların coxalması ilə
- fiziki-kimyəvi hadisələrlə
- günəşin aktivliyi ilə

218 V.İ.Vernadskiyə görə ayrı-ayrı maddələrin dövrünü necə adlanır ?

- kimyəvi maddələrin paylanması
- böyük bioloji dövrən
- biogeokimyəvi tsikllar
- fizioloji deqradasiya
- dünya okeanın tənzimlənməsi

219 Orqanizmlər tərəfindən udulan kimyəvi elementlərin onu tərk edərək abiotik mühitə qayıtması prosesi necə adlanır ?

- maddələr mübadiləsi
- biogeokimyəvi tsikl
- enerjinin paylanması
- konsentrasiya funksiyası
- fotosintez tsikl

220 Ekosistemdə əsasən hansı kimyəvi elementlər dövr edir ? 1. oksigen 6. dəmir 2.helium 7.fosfor 3.arqon 8.kalium 4. azot 9.uran 5. karbon

- 1,4, 5,7
- 3, 4,6, 9
- 2, 4, 6, 8
- 1,3, 5, 7
- 4, 6, 8,9

221 Biosferdə fotosintez nəticəsində əmələ gələn oksigenin 23 %-i hansı ehtiyaclar üçün istifadə olunur?

- insanların tənəffüsü üçün
- sənaye və məişət ehtiyacları üçün
- suda yaşayan orqanizmlər üçün
- populyasiyaların artması üçün
- geokimyəvi proseslər üçün

222 Konsument və destrukturların birləşməsindən yaranan orqanizmlər necə adlandırılır ?

- heterotrof
- neterotrof
- avtotrof
- biokosmik
- homestazm

223 növ strukturunu
 bioton sinifləri
 növ müxtəlifliyini
 ekosistem və ya biogeosenozu
 biomüxtəlifliyi

224 Ekoloji amillərin orqanizmlərə olan təsirini nəzərə alaraq V.Şelford hansı qanunu təsir etmişdir?

- tolerantlıq qanunu
- məhdudlaşdırıcı qanun
- minimum qanunu
- optimallıq qanunu
- limitləşdirici qanun

225 Populyasiyalarda təcrid olunmalar necə cür olur?

- məkan və zaman
- coğrafi və ekoloji
- süni və təbii
- coğrafi və süni
- ekoloji və təbii

226 Populyasiyalarda təcrid olunmalar nəyin yaranması ilə nəticələnir?

- yeni nəslin əmələ gəlməsi ilə
- yeni fərdin əmələ gəlməsi ilə
- yeni növün əmələ gəlməsi ilə
- yeni biotiklərin əmələ gəlməsi ilə
- yeni onurğalılardan əmələ gəlməsi ilə

227 Biosferdə baş verən dövranların mövcud olması sistemin özünü tənzimlənməsinə şərait yaradarkən, hansı proses təmin olunur?

- biosenozlardan parçalanması
- biotoplardan yayılması
- ekosistemin dayanıqlığı
- geokimyəvi dövranlar
- konsumentlərin inkişafı

228 Ekosistemlərin ən qalın və ən nazik olduqları sahələr hansılardır ?

- qütblər və nival buzlaqlar
- okean mühiti və səhra torpaqları
- ekvatorial meşələr və çöllüklər
- çay vadiləri və tropik meşələr
- vulkanik odalar və bataqlıqlar

229 Hər bir biosenozun əhatə etdiyi coğrafi sahənin inkişaf etdiyi qeyri-üzvi mühit necə adlanır?

- biokoz mühit
- kosmik mühit
- atıl mühit
- biokosmik mühit
- biotop mühit

230 Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlərin yaratdığı biogen maddələrin mənşəyi necədir?

- üzvi və üzvi-mineral
- çökmə və metamorfik
- kimyəvi və üzvi
- mineral və çökmə
- qeyri-üzvi və maqmatik

231 V.İ.Vernadski biogeokimyəvi tsiklları hansı dövrəyə aid edirdi?

- ayrı-ayrı maddələrin dövrəyə
- kiçik su dövrəyə
- böyük bioloji dövrəyə
- biosferin kiçik dövrəyə

üzvi maddələrin dəyişməsi dövrünə

232 Sənaye və məişət ehtiyacları üçün istifadə edilən oksigeninin miqdarı nə qədərdir ?

- 55 %
 70 %
 23 %
 40 %
 15 %

233 Populyasiyanın sayının ümumi dəyişməsi dinamikası dörd hadisənin hesabına yaranır. Hansı cavab düzgün deyil

- doğum
 ölüm
 dözümlülük
 köçürülmə
 köçmə

234 1915-ci ildə A.Tensli tərəfindən ekologiya elminə daxil edilən termin hansıdır?

- Ekosistem
 Biosenoz
 Populyasiya
 Biogeosenoz
 Edafotop

235 Biotik amillər nədir?

- edafik və ya torpaq faktorlarıdır
 radioaktiv şüalanma prosesləridir
 cansız təbiət amilləridir
 İnsan fəaliyyəti amilləridir
 canlı təbiət amilləridir

236 Biosenoz + biotop formulu hansı ekoloji sahəni təşkil edir ?

- edafotopu
 adaptasiyanı
 populyasiyanı
 zoosenozu
 ekosistemi

237 Ekosistemin əsas hissəsini təşkil edən canlı təbiət amilləri hansılardır ?

- kosmik amillər
 abiotik amillər
 antropogen amillər
 biokos amillər
 biotik amillər

238 Populyasiyada vahid zaman ərzində orqanizmin yeni fərdlərinin əmələ gəlməsi nə adlanır?

- ölüm adlanır
 məhv olma adlanır
 inkişaf adlanır

- həyata gəlmə adlanır
- doğum adlanır

239 Bir növə aid fərdlərin birliyi nədir?

- populyasiya
- genofonlar
- ekosistemlər
- biotoplar
- biosenozlar

240 Torpaq örtüyünü biosferin bir elementi kimi öyrənən alim kim olmuşdur ?

- V.R.Volobuyev
- K.K.Markov
- A.P.Vinoqradov
- İ.P.Gerasimov
- D.L.Armand

241 Jan-Batist-Lamark hansı təlimin müəllifi olmuşdur ?

- biosfer təlimi
- fiziologiya təlimi
- eksponent təlimi
- demoqrafik təlim
- evolyusiya təlimi

242 Demoqrafik konsepsiya təliminin banisi kim olmuşdur ?

- V.Dokuçayev
- C.Xarper
- T.Maltus
- A.Humboldt
- L.Lamark

243 Hələ də öz təsirini itirməyən Tolerantlıq qanunu kimə məxsusdur

- V.Şelford
- V.İ.Vernadski
- V.V.Dokuçayev
- E.Hekkel
- L.Libix

244 İlk evolyusiya təliminin müəllifi kim olmuşdur ?

- Aleksandr Humboldt
- Karl Franseviç Rulye
- Jan-Batist-Lamark
- V.V.Dokuçayev
- Ernest Hekkel

245 Ekologiya elminin müasir dövrə aid olan III mərhələsinin inkişafında rolu olan alimləri göstər

- C.M. Anderson, C.Xarper, Y.Odum
- A.F.Middendorf, Y.Büffon, E.Hekkel
- V.V.Dokuçayev, N.A.Serversov, İİ.Lepexin

- A.Humboldt, L.Lamark, Y.Odum
- Ç.Darvin, K.F.Rulye, T.Maltus

246 Azərbaycanın Ekologiya elmində əvəzsiz rolu olan Q.K.Gül əsasən hansı sahədə tədqiqatlar aparmışdır?

- Kiçik qafqazda
- Cənubi Azərbaycanda
- Cənub-Şərqi Qafqazda
- Abşeron yarımadasında
- Xəzər dənizi üzrə

247 Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti qanunu kimə məxsusdur?

- U.Libixin
- L.Dollon
- V.Şelford
- Y.Odum
- V.İ. Vernadski

248 əsasən Ekologiyanın inkişafının ikinci mərhələsində seçilən və ekologiyanın banilərindən biri sayılan alim kimdir?

- S.M.Anderson
- V.V.Dokuçayev
- L.B.Lamark
- İ.İ.Lepexinin
- K.F.Rulye

249 Ekologiya elminin əsas tədqiqat obyektı nədir?

- yalnız təbii varlıqların morfologiyası
- kosmosun abiotik aləmə mənfi təsiri
- canlı və cansızların bir-birinə müsbət təsiri
- tibb ekologiya və onun bölmələrinin öyrənilməsi
- insanla təbiətin qarşılıqlı əlaqəsi

250 Ekologiyanın metodlarının müşahidələr, təcrübələr və modelləşdirmədən başqa hansı ekoloji sahələr də aiddir?

- ekoloji amillərin optimallaşdırılması
- ekoloji indikasiya və monitoring
- ekoloji təhlükəsizlik və audit
- ekoloji təlim-tərbiyə və təhsil
- ekoloji münasibətlər və əməkdaşlıq

251 Ekologiya elminin daha da aktualaşmasının XX əsrə aid edilməsi nə ilə izah edilir?

- Populyasiyaların say tərkibinin artması ilə
- Heyvan və bitki növlərinin tədqiq olunmasının geniş vüsət olması ilə
- Ekologiya elminin iqtisadiyyat və mədəniyyət kimi sahələrlə sıx əlaqəsinə görə
- elmi-texniki inqilab nəticəsində insanların təbiətə təsirinin artması ilə
- Ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafı

252 Sinekolojiya nədir?

- növdaxili münasibətlərin tədqiqidir
- canlıların fiziologiyasıdır
- enerji, maddə və informasiya axınlarıdır
- ekosistemlərin mühəndis-texniki üsullarla tədqiqidir
- ətraf mühitin qorunması üsullarıdır

253 Ayrı-ayrı fərdlərin mühitlə qarşılıqlı təsirini öyrənən fərdlərin ekologiyası elmi dildə necə adlanır?

- Autekologiya
- Demekologiya
- Sinekologiya
- Morfologiya
- Fiziologiya

254 E.Hekkel ilk dəfə Ekologiya termininin izahını hansı kitabında vermişdir ?

- « Heyvanların ekologiyasının öyrənilməsi »
- « fiziki faktorların həyata təsiri »
- « Orqanizmlərin ümumi morfologiyası »
- « Meşə haqqında təlim »
- « Növlərin əmələ gəlməsi »

255 İnsan cəmiyyəti – təbiət sistemindəki qarşılıqlı əlaqələri öyrənən elm sahəsi hansıdır?

- antropoekologiya
- gemorfologiya
- biosenologiya
- geoekologiya
- demoekologiya

256 E.Hekkel ilk dəfə Orqanizmlərin ümumi morfologiyası kitabında hansı elmi terminin izahını vermişdir?

- Biologiya
- Toksikologiya
- Morfologiya
- Fiziologiya
- Ekologiya

257 Ekologiya elminin daha da aktuallaşması hansı dövrə aiddir?

- XIX əsrin əvvəllərin
- XX əsrin əvvəlləri
- XVIII əsrin sonu
- XIX əsrin sonu
- XX əsrin II yarısı

258 Atmosferi çirkləndirən əsas qazlar hansılardır?

-) hidrogen, ammoniyak, fosfor
- kükürd, helium, azot, radium
- nitratlar, karbon oksidləri, arqon
- natrium xlorid, karbon ikioksid, hidrogen
- hidrogen sulfid, dəm qazı, azot oksidləri

259 İnsanla təbiətin qarşılıqlı əlaqəsi hansı elmin tədqiqat obyektidir ?

- biologiya
- ekologiya
- toksikologiya
- psixologiya
- coqrafiya

260 Xlorkarbohidrogen sinfinə daxil olan üzvi sintetik maddə necə adlanır və bu sinfə daxil olan necə növ maddə vardır?

- fosfat adlanır, 100- ə yaxın növü vardır
- dioksin adlanır, 200 - ə yaxın növü vardır
- sulfid adlanır, 120-ə yaxın növü vardır
- difosfat adlanır, 150 - ə yaxın növü vardır
- kalbit adlanır, 130-a yaxın növü vardır

261 Sənaye və şəhər zibillərinin yandırılması tərkibində qurğuşun olan etil maye benzinin, kağız-sellüloza və elektronika sənayesi tullantıları hansı tərkibli tullantılardır?

- dioksintərkibli tullantılar
- azotərkibli tullantılar
- oksigentərkibli tullantılar
- kaliumtərkibli tullantılar
- azotərkibli tullantılar

262 ətraf mühiti çirkləndirən və böyük ekoloji problemlər yaradan tullantılar hansılardır?

- meşə tullantıları
- təmir – tikinti tullantıları
- məişət və sənaye tullantıları
- fabrik tullantıları
- zavod tullantıları

263 Neftlə çox çirklənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir ?

- qan azlığı, şiş xəstəlikləri
- əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər
- endokrin, qan dövranı, allergiya
- ürək-damar və həzm orqanları xəstəlikləri
- burun-boğaz və damar xəstəlikləri

264 İnsanın hərəkət hadisəsinin mürəkkəb kompleksi olub orqanizmin tələbatını ödəməyə istiqamətlənən xüsusiyyəti hansıdır ?

- davranışı
- ünsiyyəti
- təcrübəsi
- haqq-ədaləti
- inanmağı

265 Su və qida vasitəsilə daxil olan yodun insan orqanizmi üçün sutkalıq norması nə qədərdir ?

- 0,05 mq
- 0,1 mq

- 1,03 qr
- 0,5 qr
- 2,5 mq

266 İnsan orqanizmində maddələr mübadiləsinin pozulması, inkişafın ləngiməsi və psixikanın pozulması hansı elementin çatışmaması ilə əlaqədardır?

- maqneziumun
- yodun
- dəmirin
- karbonun
- kalsiumun

267 Malyariyaya qarşı ekoloji cəhətdən özünü doğrultmuş kompleks mübarizə tədbirləri hansılardır ?

- bataqlıqların qurudulması
- heyvanların peyvəndləşdirilməsi
- duzların yodlaşdırılması
- demoqrafik siyasətin aparılması
- su anbarlarının yaradılması

268 Homo Sapiyenslərin ölüm səbəbləri arasında duran əsas təbii səciyyəli təsir hansı idi ?

- sosial təsir
- patogen təsir
- bioloji təsir
- etoloji təsir
- yarımçlıq

269 İnsan-mürəkkəb sosial təşkili və əmək fəaliyyətinə malik olmaqla orqanizmin bioloji xassələrini xeyli dərəcədə dəyişdirir fikri kimə məxsusdur?

- C.M.Anderson(1965)
- N.F.Reymers (1990)
- İ.P.Gerasimov (1974)
- C.Xarper (1995)
- A.L.Yanşin (1986)

270 Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- təbiəti mühafizədə, kə\təsərrüfatında və sənayedə
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda
- meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında

271 Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aid edilir ?

- orta paleozaya
- aşağı kaynozaya
- arxey dövrünə
- aşağı proterozoya
- orta mezazoya

272 Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- vulkanizm
- dağəmələgəlmə
- fotosintez
- buzlaşma
- oksidləşmə

273 Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı?

- oksigenin
- karbonun
- hidrogenin
- kalsiumun
- azotun

274 Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- Rusiya, ABŞ, ÇXR
- CAR, Fransa, İspaniya
- Almanija, BB, Çin
- Qazaxstan, Norveç, Kuba
- Brazilja, Danimarka, ABŞ

275 Bihüceyrəlilərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir?

- Proterozoy
- Mezazoy
- Kaynazoy
- Kreptozoy arxey
- Paleozoy

276 Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- biokoz maddələr
- biogen maddələr
- atıl maddələr
- kimyəvi maddələr
- üzvi maddələr

277 Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- kataklizm prosesilə
- kosmik sistemlərin təsirilə
- dağəmələgəlmə prosesilə
- mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- günəş aktivliyi ilə

278 Yaşı 3,5 milyard il olan süxurlarda tapılmış canlılar hansılardır?

- eobiontlar
- heterotroflar
- aerobiyələr
- biotoplər
- avtotroflər

279 Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?

- eobiontlar
- saprofitlər
- redusentlər
- edifikatlar
- avtotroflar

280 Trofik zəncir vasitəsilə hansı proses yerinə yetirilir ?

- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi
- maddə və enerjinin ötürülməsi
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi
- geoloji proseslərin aktivləşməsi
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi

281 Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmişdir?

- karbon
- oksigen
- hidrogen
- metan
- azot

282 Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- canlı orqanizmlərin sürətlə artması
- dağəmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti
- mikroorqanizmlərin məhv olaraq toplanması
- hələ ozon qatının formalaşmaması
- ultrabənövşəyi şüaların yerə təsiri

283 Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- günəş radiasiyası
- kondensasiya prosesi
- biogeokimyəvi dövran
- temperaturu və təzyiq
- geoloji dövran

284 Oksigeni sürətlə mənimsəyən yosunların çoxluq təşkil etdiyi sututarlarda nə kimi ekoloji pozulma baş verir ?

- fosforlu birləşmələrin mütəhərrikliliyi azalır
- su bakteriyalarının miqdarı artır və suyun səviyyəsi aşağı düşür
- sututarlarda torfun qalınlığı artır və bataqlıq yaranır
- oksigen azalır və balıqlar məhv olur
- suyun dövranı zəifləyir və buxarlanma azalır

285 Atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış eobiontlar hansı qaz olmadan inkişaf etmişlər ?

- karbon
- hidrogen
- kükürd

- oksigen
 metan

286 Avtotrofların tapıldığı süxurların yaşı təxminən nə qədərdir ?

- 3,5 milyard il
 4 milyard il
 5,5 milyon il
 2 milyon il
 500 min il

287 Oksigenin atmosferdə əmələ gəlməsinə səbəb olan su buxarından başqa əsas element hansı olmuşdur ?

- karbonun parçalanması
 azot birləşmələri
 avtotrof orqanizmlər
 ultrabənövşəyi şüalar
 vulkan püskürmələri

288 Fotosintez prosesi atmosferdə hansı təbəqənin qalınlaşmasına şərait yaradır ?

- troposferin
 ozon qatının
 strotopauzanın
 mezosferanın
 noosferanın

289 Karbonun suda həll olması. Daş kömür dövründə hansı elementin böyük yataqların yaratdı ?

- təbaşir
 yanar şist
 daş kömür
 kvars qumu
 əhəng daşı

290 Kapitalist ölkələrinin payına düşən ümumi neftin necə faizi təkcə küveytin payına düşür ?

- 50 %-im
 25 %-i
 10 %-i
 35 %-i
 17 %-i

291 Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır ?

- irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim
 rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi
 orqanizmlərin ölərək çürüməsi
 yerin cazibə qüvvəsi, süxurların toplanması
 təzyiqin paylanması, canlıların artımı

292 Canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimini hansı alim yaratmışdır ?

- V.V.Dokuçayev
 A.Humboldt

- V.İ.Vernadski
- C.Xarper
- D.Lamark

293 Trofik zəncir vasitəsilə hansı proses yerinə yetirilir ?

- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi
- maddə və enerjinin ötürülməsi
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi
- geoloji proseslərin aktivləşməsi
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi

294 Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır ?

- irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim
- rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi
- orqanizmlərin ölərək çürüməsi
- yerin cazibə qüvvəsi, süxurların toplanması
- təzyiqin paylanması, canlıların artımı

295 Canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimini hansı alim yaratmışdır ?

- V.V.Dokuçayev
- A.Humboldt
- V.İ.Vernadski
- C.Xarper
- D.Lamark

296 Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmişdir?

- karbon
- oksigen
- hidrogen
- metan
- azot

297 Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında
- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- meteorologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- təbiəti mühafizədə, kənd təsərrüfatında və
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntılarda

298 Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?

- eobiontlar
- saprofitlər
- redusentlər
- edifikatlar
- avtotroflar

299 Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- vulkanizm
- dağəmələgəlmə

- fotosintez
- buzlaşma
- oksidləşmə

300 Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı?

- oksigenin
- karbonun
- hidrogenin
- kalsiumun
- azotun

301 Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aid edilir ?

- aşağı proterozoya
- arxey dövrünə
- orta paleozaya
- orta mezazoya
- aşağı kaynazoya

302 Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- Rusiya, ABŞ, ÇXR
- CAR, Fransa, İspaniya
- Almanija, BB, Çin
- Qazaxstan, Norveç, Kuba
- CAR, Fransa, İspaniya

303 Bihüceyrəlilərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir?

- Proterozoy
- Mezazoy
- Kaynazoy
- Kreptozoy arxey
- Paleozoy

304 Yaşı 3,5 milyard il olan süxurlarda tapılmış canlılar hansılardır?

- eobiontlar
- heterotroflar
- aerobiyələr
- biotoplar
- avtotroflar

305 Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- canlı orqanizmlərin sürətlə artması
- dağəmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti
- mikroorqanizmlərin məhv olaraq toplanması
- hələ ozon qatının formalaşmaması
- ultrabənövşəyi şüaların yerə təsiri

306 Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlı hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- maddələr mübadiləsini
- vihid dövriyyəni

- fotosintez prosesini
- karbonun dövranını
- su dövriyyəsinə

307 Aşağıdakılardan hansının biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması 2.000.000 il müddətində baş verir?

- karbon
- oksigen
- su
- natrium
- azot

308 Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- karbon
- azot
- oksigen
- helium
- hidrogen

309 Konsentrasiya funksiyası zamanı orqanizmlərin bədənində daha çox toplanan kimyəvi element hansıdır?

- silisium
- fosfor
- kalsium
- karbon
- helium

310 Dünya okeanın atmosferdə tənzimlədiyi mühüm xüsusiyyətə malik olan qaz hansıdır ?

- kükürd
- hidrogen
- helium
- karbon
- azot

311 Oksigen elementi Atmosferi və hidrosferi hansı təbəqə ilə əlaqələndirir ?

- biosfer
- ekzosfer
- mantiya
- okean yatağı
- yer qabığı

312 Dünyanın quru hissəsinin nə qədər sahəsi tropik torpaqlar altındadır ?

- 1/2
- 3/4
- 1/3
- 4/5
- 1/5

313 Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- karbon
- hidrogen
- azot
- oksigen
- helium

314 Aşağıdakılardan hansının biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması 2.000.000 il müddətində baş verir?

- oksigen
- natrium
- azot
- su
- karbon

315 Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlı hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- vahid dövriyyəni
- fotosintez prosesini
- maddələr mübadiləsini
- karbonun dövrünü
- su dövriyyəsini

316 Ölçüsünə görə biogeosenozlar neçə növə ayrılır?

- biogeoton, biogeosenoz, mezobiogeosenoz
- biosfer, ekosfer, ekotop
- atmosfer, litosfer, biosfer
- ekotop, biosenoz, biosfer
- mikrobiogeosenozlar, mezobiogeosenozlar, makrobiogeosenozlar

317 . Biogeosistemlərin bütövlüyü hansı prosedən əmələ gəlmiş və əlaqələr sistemi ilə saxlanılır?

- dayanıqlı prosedən
- təkamül prosesindən
- inkişaf prosesindən
- sabit prosedən
- tarazlı prosedən

318 Biogeosenozda növlərin ən əsas qarşılıqlı əlaqələr hansılardır?

- qida, enerji, istilik
- məkan, enerji, rəqabət
- qida, məkan, mühityaratma
- sığınacaq, qida rəqabət
- məskən yeri, sığınacaq, məkan

319 V.İ.Vernadskiyə görə, biosferin maddəsi müxtəlif olub geoloji cəhətdən neçə hissədən ibarətdir?

- 4
- 5
- 3
- 7
- 6

320 Canlı maddələrə aid olanları seç 1. kiçik ionlar 4. minerallar 2. bitkilər 5. birati maddələr 3. heyvanlar 6. mikroorqanizmlər

- 2,4, 6
- 1, 2, 4
- 2, 3, 6
- 1,3, 5
- 3, 4, 5

321 Canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimini ilk dəfə Kim yaratmışdır ?

- A.Humbolat
- İ.P.Gerasimov
- V.V.Dokuçayev
- K.F.Rylve
- V.İ.Vernadski

322 Biosferdə tsikl və dövranlarla bütövlükdə canlı orqanizmlər neçə mühüm funksiya ilə təmin olunur?

- 6
- 3
- 2
- 5
- 7

323 Ekosistemdə qidalanmasına görə heyvanlar necə adlandırılır ?

- konsumentlər
- avtotroflar
- neterotroflar
- biratillər
- destruktorlar

324 Analoji ekologiya elminin yaradıcısı kim olmuşdur ?

- H.Ə. Əliyev
- L.Dollon
- V.V.Dokuçayev
- İ.P.Gerasimov
- V.İ.Vernadski

325 Canlı və cansız maddələrin sintezindən yaranan hissələr necə adlanır ?

- abiotik maddələr
- energetik maddələr
- radioaktiv maddələr
- destruktiv maddələr
- biratil maddələr

326 Oksigen, azot, karbon və fosforun ən çox dövr etdiyi mühit hansıdır ?

- termosfera
- okean yatağı
- biogeosenoz

- ekosistem
- üst mantiya

327 Ekosistemin ən nazik sahələri hansılardır ?

- çay vadiləri
- okean mühiti
- okean mühiti
- tropik meşələr
- səhra torpaqları

328 İlk dəfə limitləşdirici amillərin əhəmiyyətini hansı alim qanun şəklində təsis etmişdir?

- K.Mitçerlix
- Y.Libix
- V.V.Dokuçayev
- İ.İ.Lepexin
- V.İ.Vernadski

329 Zaman vahidi ərzində populyasiyada doğulanların sayı nədən asılıdır?

- fərdlərin sayından
- ərazinin böyüklüyündən
- sürünün miqdarından
- fərdlərin ölçüsündən
- mühit şəraitindən

330 Populyasiyada fərdlərin sayının artması və sıxlığın yüksəlməsi nə vaxt baş verir?

- doğum zəif olduqda
- doğum olmadıqda
- doğum az olduqda
- doğum azaldıqda
- doğum çox olduqda

331 Dəstəvi həyat keçirən heyvanlar populyasiya daxili necə strukturlar əmələ gətirirlər?

- qrup, yarım qrup, tayfa
- koloniya, tayfa, qrup
- koloniya, sürü, dəstə
- tayfa, qrup, dəstə
- sürü, tiplum, qrup

332 Sürü ilə yaşayan heyvanlarda fərdlər və onların dəstələri arasında fasiləsiz aşağıdakı məlumat əlaqələri olur. Hansı cavab düzgün deyil?

- cığır, gəmirmə
- yuva, ifrazat
- "şəxsi siqnallar", eşidilən
- yol axtarmaq, yola düşmək
- iyə görə, izə görə

333 Sürülərdə fərdlər hansı tabelik münasibətlərində yaşayırlar?

- sərbəst münasibətdə
- iyerarxik münasibətdə

- düşmən münasibətdə
- azad münasibətdə
- asılı münasibətdə

334 Orqanizmə birtərəfli təsir edən xarici mühit amili necə adlanır?

- abiotik
- Biotik
- Qoşma biotik
- Ahtropogen
- Fiziki

335 Biosenozda komponentlərin müəyyən şərait və məkandakı fəaliyyəti ilə yanaşı onların yerləşdiyi sahənin məhdudluğu necə adlandırılır?

- heteretrof
- biotop
- ekoton
- biogeosenoz
- biomorf

336 Heterotrof orqanizmlər olan konsumentlər necə xarakterizə olunur?

- hazır üzvi maddələrlə qidalanan orqanizmlər
- ölmüş hüceyrələrlə qidalanan orqanizmlər
- orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
- yırtıcılara qida mənbəyi olan orqanizmlər
- kimyəvi birləşmələrlə inkişaf edən canlılar

337 Orqanizmin parçalanmış qalıqları ilə qidalanan saprofitlər necə adlanır?

- evriqallar
- biogeosenozlar
- fitofaqlar
- redusentlər
- biotoplar

338 Biosenozu təşkil edən toplumlar hansılardır? 1. zoosenoz 4. fitosenoz 2.evrioksibont 5.mikrobiosenoz 3.edafotop 6.akvatop

- 1, 2, 3
- 1, 4, 5
- 2, 4, 6
- 1, 3, 6
- 2, 3, 4

339 Qeyri-üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən produsentlər necə adlanır ?

- heterotrof orqanizmlər
- konsumentlər
- avtotrof orqanizmlər
- ekoton orqanizmlər
- mikrosistemlər

340 İnsan, heyvan və bəzi bitkilər hansı formalı orqanizmlərə aid edilir ?

- biosenozlara
- konsumentlərə
- redusentlərə
- fitofaqlara
- produsentlərə

341 Trofik əlaqələr hansı proseslər zamanı baş verir ?

- ekosistemdə biotopların sayının artması
- canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin dəyişməsi
- temperaturun və yeraltı təzyiqin dəyişməsi
- okean çökəkliklərindəki mikroorqanizmlərin məhv olması
- biosenozda bir növün digər növün hesabına qidalanması

342 Ölü orqanika ilə qidalanan heterotroflar hansılardır?

- saprotraflar
- produsentlər
- parazitlər
- redusentlər
- destuktorlar

343 İlk dəfə olaraq insanların təbiətə təsirinin neqativ nəticələrinin mümkünlüyü haqqında bəşəriyyətə xəbərdarlıq edən alimlər kimlərdir?

- K.F.Rulye və V.V. Dokuçayev
- Ç.Darvin və C.Xarper
- L.Lamark və T.Maltus
- Y.Odum və C.M.Anderson
- A.Humboldt və N.A.Seversov

344 T.Maltusun populyasiyanın eksponent tənliyini təsvir etdiyi və qəbul olunmayan təlimi hansıdır?

- yaşamaq uğrunda mübarizə
- bitkilərin fizionomiyası
- orqanizmlərin morfologiyası
- demoqrafik konsepsiya
- orqanizmlərin evolyusiyası

345 Müasir ekologiyada hələ də öz əhəmiyyətini itirməmiş və L.Libix tərəfindən yaradılmış qanun hansıdır?

- Optimallıq qanunu
- Tolerantlıq qanunu
- Təkamülün dönməzliyi qanunu
- Təbii məhsuldarlığın azalması qanunu
- Minimum qanunu

346 Aşağıdakılardan hansı qanun V.İ.Vernadskiyə məxsusdur ?

- təkanülün dönməzliyi qanunu
- biosferin müstəqilliyi qanunu
- məhdudlaşdırıcı faktorlar qanunu
- təbii məhsuldarlığın azalması qanunu
- canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti qanunu

347 Hazırkı vaxtda ekoloji qanunların pozulmasının qarşısını almaq məqsəd-ilə hansı sahələrin inkişafı mütləqdir?

- mühəndis ekologiyasının
- antropoekologiyasının
- ekoloji təhsil və mədəniyyətin
- tətbiqi ekologiyasının
- ümumi ekologiyasının

348 Biosistemləri yaradan əsas komponentlər hansılardır?

- biogeosenozlar
- biotik və abiotik amillər
- təkamül prosesləri
- ekotip amillər
- genlər və hüseyrələr

349 Çernobılda ən böyük xarakterli faciələrlə nəticələnmiş qəza neçənci ildə baş vermişdir?

- 1986-cı ildə
- 1980-cı ildə
- 1985-ci ildə
- 1983-cü ildə
- 1989-c ildə

350 əsas sayılan risk faktorları hansılardır ? 1. bioloji 4. hipodinamik 2. ekoloji 5.pafogen 3. süni 6.sosial

- 2, 4, 6
- 1,2, 6
- 3,4,5
- 4, 5, 6
- 2, 3, 5

351 İonlaşmış şüalanma və ya rentgen şüalarının üstün olması hansı xəstəliyin risk faktoru hesab olunur ?

- onkoloji-şiş
- ağciyər-bronx
- ürək-damar
- yatalaq
- tülyaremiya

352 Yer səthində ekoloji sistemlərin inkişafı və həyatın mümkünlüyü hansı faktorlarla müəyyən olunur?

- torpağın məhsuldarlığı və iqlim şəraiti
- torpağın nəmliyi və havanın rütubəti
- torpağın quruluğu və havanın istiliyi
- torpağın şoranlığı və iqlimin quraqlığı
- torpağın məsaməliyi və havanın şaxtalığı

353 Geniş ərazilərdə öldürücü dozada betta şüalanması nə zaman baş verir?

- karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- nüvə partlayışı zamanı
- rentgen şüalanmasından sonra

354 Hansı səbəb insanların ömrünü 10-12 il qısaladır?

- atmosferin çirklənməsi
- səs çirklənməsi
- litosferin çirklənməsi
- hidrosferin çirklənməsi

355 Müəyyən xəstəliyin bilavasitə səbəbi sayılmayan, lakin onun baş verməsi ehtimalını artıran ümumi faktorlar necə adlanır ?

- bioloji faktorlar
- süni faktorlar
- etoloji faktorlar
- təbii faktorlar
- risk faktorları

356 Genetik və ontogenez dövründə insan orqanizminin qazandığı xüsusiyyətlər hansı risk faktoruna aiddir ?

- bioloji
- təbii
- etoloji
- sosioloji
- ekoloji

357 Atmosferin fiziki və kimyəvi xassələrinin dəyişməsi hansı risk faktorlarını yaradır ?

- sosial
- süni
- bioloji
- ekoloji
- təbii

358 Temperaturun, atmosfer təzyiqinin və maqnit sahəsinin gərginliyinin sutkalıq kəskin dəyişməsi hansı xəstəliyin ağırlaşmasına səbəb olur ?

- ürək-damar xəstəliyinin
- onkoloji xəstəliklərin
- elementoz xəstəliyinin
- yoluxucu xəstəliklərin
- oynaq xəstəliklərin

359 Kanserojen maddələrə aşağıdakılardan hansılar aiddir ?

- karroziyaya uğramış dəmir hissələri
- suyun tərkibində oksigenli maddələrin artması
- tsiklik karbohidrogenlər, azotlu rəngləyicilər
- havadakı təsirsiz qazların miqdarının artması
- neftlə çirklənmiş süni gillərin suları

360 əlverişsiz mənzil, yaşayış şəraiti, müxtəlif stress vəziyyəti hansı risk faktorlarına aiddir ?

- elementar
- təbii
- sosial
- bioloji
- ekoloji

361 Hansı təbəqədə mövcud olan ozonun konsentrasiyasının azalması xeyirli hesab edilir ?

- erkosferdə
- troposferdə
- stratosferdə
- termosferdə
- mezosferdə

362 Populyasiyalarda sıxlıq artdıqca fərdlərin həmin növ olmayan yeni ərazilərə daxil olaraq oranı zəbt etməsi və yeni populyasiyanın əmələ gəlməsi necə adlanır?

- invasiya adlanır
- adaptasiya adlanır
- məşkunlaşma adlanır
- zəbt etmə adlanır
- köçmə adlanır

363 . Fototroflar, xemotroflar üzvi və qyri – üzvi karbon birləşmələrindən karbonu mənimsəmə üsuluna görə neçə qrupa bölünürlər?

- fotobionlar və fotoabionlar
- fotoavtotroflar və xemoavtotroflar
- fotocanlılar və fotocansızlar
- fotogöbəklər və fotobionlar
- fotosintetiklər və fotomolyuskalar

364 Müxtəlif populyasiyalarda onları təşkil edən fərdlərin ömrünün uzunluğu, çoxalma intensivliyi cinsi yetkinliyə çatma yaşı onun hansı strukturunu müəyyən edir: (

- köçmə strukturunu
- davranış strukturunu
- əlaqə strukturunu
- fizioloji strukturunu
- yaş strukturunu

365 Hər bir populyasiyada fərdlərin bir hissəsi müntəzəm olaraq onu tərk edərək qonşu sahədəki populyasiyanı doldurur. Bu hadisə necə adlanır?

- populyasiyaların köç etməsi
- populyasiyaların dispersiyası
- populyasiyaların köçürülməsi
- populyasiyaların ayrılması
- populyasiyaların yerdəyişməsi

366 Hər bir canlı bütün həyatı boyu ətraf mühətdən aldığı enerjini aşağıdakı həyat proseslərinə sərf edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- toxumaların böyüməsinə, çoxalmasına, bərpasına
- ətraf mühitdən mühafizə olunmağa
- hüceyrəyə və hüceyrədən maddələrin nəqlinə
- əsəb impulslarının ötürülməsinə
- organizmin hərəkətinə, temperaturun sabit saxlanmasına

367 Yerdəyişmə dispersiyası populyasiyalar arasında hansı vasitəni həyata keçirir?

- əlaqə vasitəsinə
- mübadilə vasitəsinə
- rabitə vasitəsinə
- güc vasitəsinə
- təsir vasitəsinə

368 Aşağıdakılardan hansılar suları çirkləndirən çoxsaylı amillərin analizini asanlaşdırmaq məqsədilə qruplaşdırılmışdır ? 1. bioloji çirklənmə 4. kimyəvi çirklənmə 2. kosmik çirklənmə 5. təbii çirklənmə 3.məişət çirklənməsi 6. fiziki çirklənmə

- 1,4,6
- 1, 3, 5
- 2, 3, 4
- 1, 2, 3
- 3, 5, 6

369 Mikroorqanizmlər və qıvcırma törədə bədən üzvi birləşmələr tərəfindən yaradılan çirklənmə hansıdır ?

- texniki çirklənmə
- təbii çirklənmə
- bioloji çirklənmə
- fiziki çirklənmə
- kimyəvi çirklənmə

370 Atmosferdə mövcud olan su buxarının əsas hissəsi hansı təbəqədə yerləşir ?

- ekzosferdə
- noosferdə
- troposferdə
- ozonosferdə
- stratosferdə

371 Hesablamalara görə Xəzər-Xvalın epoxasının neft kəşfindən bəri dənizə nə qədər xam neft axmışdır ?

- 1 milyon ton
- 2,5 milyon ton
- 1,3 milyon ton
- 0,5 milyon ton
- 5 milyon ton

372 Quruda mövcud olan əsas şirin su ehtiyatı əsasən harada toplanmışdır ? 1. Qrelandiya 4. Antaktida 2. Mərkəzi Amerika 5.Qütb adaları 3.Dekan yaylası 6. Avstraliya

- 1, 4, 5
- 2, 3, 4

- 1, 2, 3
- 2, 3, 6
- 3, 5, 6

373 Yer qabığının müxtəlif dərinliklərində yerləşən şirin, duzlu və geotermal suların temperaturu nə qədər olur ?

- 10 ° C-dən az
- 40 ° C-yə yaxın
- 30 ° C-dən çox
- 5 ° C-dən az
- 80 ° C-dən çox

374 Canlı maddələri təşkil edən və canlıların orta hesabla 80 %-nə bərabər olan sular necə adlandırılır ?

- yeraltı su
- kosmik su
- quru suları
- okean suları
- bioloji su

375 ən çox istifadə olunan su hansı sahəyə aiddir ?

- tikinti sektoruna
- istilik energetik sahəyə
- məişət sahələrinə
- sənaye sahələrinə
- kənd təsərrüfatına

376 İcməli, mineral və sənaye sularından başqa xalq təsərrüfatında istifadəyə yararlı sular hansılardır ?

- istilik energetik sular
- texniki sular
- mineral sular
- buzlaq suları
- atmosfer suları

377 Yer atmosferinin yer qatına yaxın olan aşağı hissəsi necə adlanır ?

- hidrosfer
- [yeni cavab]
- troposfer
- homosfer
- ozonosfer

378 Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?

- 25-30 %
- Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?
- 3-4 %
- 20-25 %
- 10-12 %
- 15-17 %

379 Atmosfer təbəqələrinin düzgün ardıcılığını göstər:

- stratosfer, ekzosfer, troposfer, mezosfer, ionosfer
- troposfer, strotosfer, mezosfer, termosfer, ekzosfer
- termosfer, noosfer, mezosfer, troposfer, ekzosfer
- homosfer, termosfer, stratosfer, ionosfer, troposfer
- ozonosfer, heterosfer, litosfer, termosfer, mezosfer

380 Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?

- troposfer
- ozonosfer
- noosfer
- hidrosfer
- homosfer

381 Atmosfer havasının nə qədər hissəsi yer qabığına yaxın olan troposferdə yerləşir ?

- 75 %-t
- 90 %-i
- 70 %-i
- 80 %-i
- 21 %-i

382 Seyrək ionlaşmış qazlardan ibarət sfera necə adlanır?

- heterosfer
- ekzosfer
- homosfer
- termosfer
- ozonosfer

383 Qazlarla birlikdə 20 km-dən də çox yüksəkliyə qalxaraq həftələrlə atmosferdə qalan dispers hissəciklərə hansı vasitələr şərait yaradır ?

- güclü vulkan püskürmələri
- troposferdəki hava axınları
- okeanlarda baş verən sunamilər
- kosmik şüalanmalar
- ozon qatının sürətlə nazilməsi

384 Atmosfer havasında həmişə mövcud olan və 3-4 % hissəni təşkil edən maddə hansıdır ?

- ionlaşmış molekullar
- ammonyak
- su buxarı
- kükürd
- benzipiren

385 Elektrik keçiriciliyinin yüksək olduğu təbəqə hansıdır ?

- troposfer
- mezosfer
- strotosfer
- ekzosfer

termosfer

386 Kök bakteriyalarının atmosfer havasından kənarlaşdırdığı element hansıdır ?

- oksigen
 kükürd
 karbon
 fosfor
 azot

387 Seyrək ionlaşmış qazlardan ibarət sfera necə adlanır?

- heterosfer
 ekzosfer
 homosfer
 termosfer
 ozonosfer

388 Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- maqmanın səthə çıxması
 karbonlu birləşmələr
 su buxarının parçalanması
 ammoniyakdan oksigenin ayrılması
 kömürün oksidləşməsi

389 Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- təbii faktorların
 canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi
 Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
 kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
 sansız faktorların təsiri təlimi

390 Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
 populyasiyaların sürətlə artması zamanı
 kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
 maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
 ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı

391 Fosfor və azotun mütəhərrik birləşmələri su hövzələrinə daxil olduqda hansı canlıların güclü inkişafı baş verir ?

- hidromorf bitkilər
 mamır və şibyələr
 alçaq boylu kollar
 sarmaşiq və liyanalar
 yosun və mikroorqanizmlər

392 Canlıların növ tərkibi, geoloji və iqlim dəyişmələri hansı təbəqənin evolyusiyasına təsir göstərmişdir ?

- atmosfer
- biosfer
- hidrosfer
- zoosfer
- litosfer

393 Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- su buxarının parçalanması
- kömürün oksidləşməsi
- karbonlu birləşmələr
- maqmanın səthə çıxması
- ammoniyakdan oksigenin ayrılması

394 Nə zaman atmosferdə yaranan müxtəlif çirkləndirici maddələrdən ibarət tüstü qatları günəş işığının 90 %-nin yer səthinə çatmasını azaldacaq?

- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- rentgen şüalanmasından zamanı
- nüvə partlayışından sonra
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

395 Hansı səbəbdən şimal yarımkürəsində atmosferin daha güclü çirklənməsi baş verir?

- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- rentgen şüalanmasından sonra
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- iri miqyaslı müharibələr baş verdikdə
- karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

396 ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- okeanlarda böyük və kiçik su dövranları qanunu
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu
- təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunu
- ekosistemdə maddələrin bioloji dövranı qanunu

397 Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- biosenozların qruplaşmasının
- canlı maddələrin yenidən bərpasının
- bitkilərin fotosintez proseslərinin
- bioloji və geoloji proseslərin
- ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin

398 V.İ.Verndaskinin hansı qanunu Daxili dinamiki tarazlıq qanunu ilə sıx əlaqədardır?

- sabitlik qanunu
- ümumi biosfer qanunu
- atomların biogen miqrasiyası qanunu
- təbii sistemlərin inkişaf qanunu
- geoloji kəmiyyətlər qanunu

399 Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövrənini əhatə edir?

- böyük su dövrənini
- böyük bioloji dövrənini
- biogeokimyəvi dövrənini
- maddələrin dövretmə sürəti
- trofik zəncir əlaqəsini

400 Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır?

- karbon
- oksigen
- kalsium
- hidrogen
- azot

401 Antropogen parnik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır?

- karbon 4-oksidi
- metan qazı
- hidrokarbonat
- karbon 2-oksidi
- dəm qazı

402 Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdarını tənzimləyən mənbə hansıdır?

- bataqlıqlar
- tropik meşələr
- dünya okeanı
- arktik buzlaqlar
- qurudakı vulkanlar

403 Akademik V.V.Polinova görə hansı kimyəvi elementlər fəal miqrasiya olunma xassəsinə malikdir ?

- molibden, gümüş, sink
- kükürd, brom, yod
- sirkonium, cıvə , stronsium
- silisium, dəmir, alüminium
- miss, molibden, cıvə

404 Dünya əhalisinin sürətlə artması və düzgün olmayan təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində hər il nə qədər məhsuldar torpaqlar itirilir ?

- 5,5 mln.ha
- 3, 5 mln.ha
- 6-7 mln.ha
- 2-3 mln.ha
- 4 mln.ha

405 Dünyada məhsuldar sahələrin ümumi sahəsi təxminən nə qədərdir?

- 5700 mln.ha
- 6000 mln.ha
- 8500 mln.ha

- 4200 mln.ha
- 7300 mln.ha

406 Ümumiyyətlə becərilən sahələr ümumi torpaq fondunun neçə faizini təşkil edir ?

- 6,7 %-ni
- 8 %-ni
- 5 %-ni
- 9,5 %-ni
- 11,2 %-ni

407 Təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanununun mahiyyəti nədir ?

- kimyəvi elementlərin yayılması və parçalanması
- ətraf mühitin qorunmasının əsası
- populyasiyaların məhv olma təhlükəsi
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti
- dünya okeanındakı su dövranları

408 Biosferdə baş verən bioloji və geoloji proseslərin əsasını qoyan təbii element hansıdır ?

- günəş enerjisi
- rütubətlənmə əmsalı
- hava axınları
- qabarma və çəkilmə
- yerin cazibə qüvvəsi

409 Biogeokimyəvi dövr hansı elementlərin dövr etmə tsikllarının nəticəsində yaranır ?

- fitofaq elementlərin
- ekoton elementlərin
- edofogen elementlərin
- kosmik elementlərin
- biofil elementlərin

410 Suyun biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması neçə ilə baş verir ?

- 70 min ilə
- 250 ilə
- 500 ilə
- 2 milyon ilə
- 350 min ilə

411 Karbon qazı hansı növ bitkilərin ilkin inkişafında mühüm rol oynayır ?

- birhüceyrəli göbələklərin
- hidromorf bitkilərin
- avtotrof bitkilərin
- fitofaqların
- evrion bitkilərin

412 Orqanizm, populyasiya və ekosistemdə dəyişikliklərin qarşısını alan və tarazlığı saxlayan bioloji sistem tərzini necə adlanır?

- trofik zəncir
- anaerob mühit

- servomexanizm
- suksesiya sistemi
- homeostaz sistem

413 Hərəkətli orqanizm olan heyvanlara əsasən neçə cür həyat tərzi səciyyəvidir? (Çəki: 1) oturaq və daimi

- stabil və dəyişkən
- sabit və hərəkətli
- daimi və müvəqqəti
- oturaq və daimi
- oturaq və köçəri

414 Populyasiyada doğum çox olduqda ərazi və yem üstündə fərdlər arasında nə güclənir və ölüm halları artır?

- hədə-qorxu güclənir
- münasibətlər güclənir
- homeostaz güclərin
- rəqabət güclənir
- əlaqələr güclənir

415 . Qeyri-sabit, avtomatik tənzimləmə prosesləri populyasiya sistemlərinə həyatın dəyişkən şəraitlərində nə verir?

- əlavə stabillik
- əlavə dözümlük
- əlavə dayanıqlıq
- əlavə enerji
- əlavə sabitlik

416 Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- canlı maddələrin yenidən bərpasının
- bioloji və geoloji proseslərin
- ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
- biosenozlara qruplaşmasının
- bitkilərin fotosintez proseslərinin

417 V.İ.Verndaskinin hansı qanunu Daxili dinamik tarazlıq qanunu ilə sıx əlaqədardır?

- geoloji kəmiyyətlər qanunu
- təbii sistemlərin inkişaf qanunu
- atomların biogen miqrasiyası qanunu
- sabitlik qanunu
- ümumi biosfer qanunu]

418 ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- okeanlarda böyük və kiçik su dövranları qanunu
- kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq
- ekosistemdə maddələrin bioloji dövranı qanunu
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyyəti qanunu

419 Antropogen parnik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır?

- metan qazı
- karbon 4-oksüd
- dəm qazı
- karbon 2-oksüd
- hidrokarbonat

420 Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır?

- oksigen
- hidrogen
- karbon
- kalsium
- azot

421 Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdarını tənzimləyən mənbə hansıdır?

- arktik buzlaqlar
- tropik meşələr
- qurudakı vulkanlar
- bataqlıqlar
- dünya okeanı

422 əgər dağın ətəyində okean səviyyəsində atmosfer təzyiqi 760 mm c.s. bərabərdirsə, 4660 m yüksəklikdə təzyiq nə qədər olar?

- 460 mm c.s.
- 202 mm c.s.
- 498 mm c.s.
- 294 mm c.s.
- 700 mm c.s.

423 Biogeosenoz neçə komponentdən ibarətdir?

- hidrosfer və atmosferdən
- ekosistem və biotopdan
- cansız və canlılardan
- litosfer və torpaqdan
- biotop və biosenozdan

424 Yer kürəsi səthində olan və onun qabığınyı əmələ gətirən bütün maddələrin yaranma mənbəyi nədir ?

- hidrosferdəki canlıların təbii olaraq artması
- kosmik şüaların birbaşa təsiri
- canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyəti
- səpələnən atomların yer səthinə təsiri
- yeraltı təzyiq və temperaturun dəyişməsi

425 Biosferdə canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti və orada baş verən proseslər haqqında hansı alim nəzəriyyə irəli sürmüşdür?

- S.P. Kraşennikov
- N.A. Seversov

- K.F.Rulye
- V.İ.Vernadski
- V.V.Dokuçayev

426 V.İ.Vernadskinin fikrincə canlı orqanizmlərin cəmi necə adlanır?

- canlı maddə
- biogen maddə
- atil maddə
- kosmik mənşəli maddə
- biokos maddə

427 V.İ.Vernadskiyə görə biosferin mərkəzi hissəsini nələr təşkil edir ?

- insan(antroposentrizm)
- heyvanlar
- yaşıl bitkilər
- biogen maddələr
- atil maddələr

428 Bir çox hadisələrin , o cümlədən populyasiyaların sayının kəskin artmasının səbəbi nədir?

- maddələrin təkrar olaraq paylanması
- insanların ətraf mühitə mənfi təsiri
- ozon təbəqəsinin getdikcə nazilməsi
- bioloji dövrənin intensivliyi
- günəş aktivliyinin dəyişməsi

429 Biosferdə baş verən geniş miqyaslı həyəcan hallarının (vulkan, zəlzələ, dağəmələgəlmə) qarşısı hansı mexanizmlərin təsiri ilə aradan qaldırılmışdır?

- homeostatik mexanizmlər
- destrutor mexanizmlər
- avtotrof mexanizmlər
- biotopik mexanizmlər
- getetrof mexanizmlər

430 Biosferdə mövcud olan cöküntü süxurlarında göstərilən məhsulların miqdarı necə adlandırılır?

- biogeokimyəvi süxurlar
- abiotik yığıntılar
- parabiosfer zona
- biokosmik kütlə
- heterotrof kütlə

431 Çoxsaylı dəniz mikroorqanizmlərin skeletlərindən yaranmış əhəng və təbaşir süxurları hansı birləşmələri yaradır?

- natrium-flor
- kalsium-karbonat
- natrium-xlorid
- silisium-permanqanat
- ammonium-nitrat

432 Biotop və biosenozun bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərməsi hansı proseslə nəticələnir?

- fotosintez prosesi güclənir və bərabər paylanır
- ekosistemdəki bitki qruplarının sayı artır
- kimyəvi maddələr toplanaraq, süxurlar əmələ gətirir
- onlar arasında daima enerji mübadiləsi gedir
- çoxhüceyrəli mikroskopik göbələklər yaranır

433 Biosferdə fotosintez prosesinin həyata keçirilməsi ilə inkişaf və təkrar istehsalı təmin edən kütlələr hansılardır ?

- biosenozlar
- avtotroflar
- heterotroflar
- biokoslar
- biotoplar

434 Müəyyən abiotik amillərlə səciyyələnən və qeyri-üzvi mühitdə inkişaf edərək eynicinsli xarakter daşıyan mühit necə adlandırılır?

- biotop
- biosenoz
- ekosistem
- edafotop
- fitosenoz

435 Oksigendən sonra insan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır?

- azot- 21,3 %
- hidrogen- 9,31 %
- karbon- 19,37 %
- dəmir- 0,005 %
- kalsium- 1,38 %

436 Canlı orqanizmlərin cəmi olan canlı maddə fikrini kim söyləmişdir ?

- K.F.Rulye
- N.A.Seversov
- V.İ. Vernadski
- S.P.Kraşennikov
- V.V.Dokuçayev

437 Günəş aktivliyinin dəyişməsi hansı hadisələrin yaranmasına səbəb olur?

- populyasiyaların sayının kəskin artmasına
- ozon təbəqəsinin sürətlə nazikləşməsinə
- yağıntısız günlərin sayının artmasına
- canlı maddələrin metabolizminin azalmasına
- maddələrin qeyri-bərabər paylanmasına

438 əhəng və təbaşir süxurlarının yaratdığı kalsium-karbonat birləşmələrinin yaranma mənbəyi nədir ?

- bitkilərin çürüntüləri
- üzvi faydalı qazıntılar
- maqmatik kütlələr
- püskürmə materialları
- mikroorqanizmlərin skeletləri

439 Aralarında daima enerji mübadiləsi gələn və bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərən biosfer hissələri hansılardır ?

- biotop və zoosenoz
- ekosistem və mühit
- biotop və biosenoz
- edafotop və biosenoz
- konsument və biokos

440 Avtotrof kütlələr hansı prosesin köməyi ilə inkişaf edir?

- humusun çoxluğu ilə
- rütubətləmə ilə
- tozlanma ilə
- kübrələr vasitəsilə
- fotosintez vasitəsilə

441 Canlı orqanizmlərdə metabolizm prosesini idarə edən fermentlərə yardım göstərən element hansıdır?

- kofermentlər
- üzvi birləşmələr
- hormonlar
- embrionlar
- avtotroflar

442 Populyasiya daxilində ərazinin bütövlüyünün saxlanılmasında hansı münasibətlərin formalaşmasının böyük rolu olmuşdur?

- tabe olmamaq münasibətlərinin
- sərbəst münasibətlərin
- tabe olma münasibətlərin
- iyerarxik münasibətləri
- stabil münasibətlərin

443 Populyasiya daxilində orqanizmlərin sıxlığı çox olan hallarda növün genafondu hansı genafondla təmsil olunur?

- liderlərin genafondu ilə
- müxtəlif populyasiyaların genafondu ilə
- fərdin genafondu ilə
- populyasiyanın genafondu ilə
- fərdlərin birlikdə genafondu

444 Oturaq həyat tərzini keçirən heyvanlarda hər bir fərdin yaşamaq və törəmək imkanı olur və populyasiyanın artımı üçün nə cür şərait yaranır?

- stabil
- əlverişsiz
- əlverişli
- kritik
- dözülməz

445 Populyasiyanın genetik strukturu nə ilə müəyyən olunur?

- iyerarxiyalıq ilə
- populyasiya daxili genetik fondla
- populyasiya daxili sıxlığı
- irsi münasibətlərlə
- ətraf mühit ilə

446 Populyasiyanın homeostaz mexanizmi olan məkan strukturunun saxlanması növün aşağıdakı xüsusiyyətləri müəyyən edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- abitoik amillərə münasibət
- çoxalma biologiyası
- qidalanma mexanizmləri
- ərazidən istifadə, sosial münasibətlər
- sürünün fərdlərinin sayının artırılması

447 Ayrı-ayrı təbii populyasiyaların genafondları bir-birindən aşağıdakı əlamətlərə görə fərqlənirlər. Hansı cavab düzgün deyil?

- müxtəlif genotipli fərdlərlə
- əlamətlərə görə fərqlənmirlər
- irsi müxtəlifliklə
- fərdlərin payının dinamik tarazlığı ilə
- genetik vəhdətlə

448 Biogeosenozun cansız təbiətə aid olan komponentinə nə deyilir?

- biosfer deyilir
- biosenoz deyilir
- biotop deyilir
- ekotop deyilir
- ekosistem deyilir

449 . Biogeosenozun əsas komponentləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- mikroorqanizmlər (mikrobiosenoz)
- bitki komponenti (fitosenoz)
- dağlıq komponentlər
- torpaq və qrunt suları. Atmosfer
- heyvan komponenti (zoosenoz)

450 Hansı hərəkətli orqanizmlərə oturaq və köçəri həyat tərzini səciyyələyir?

- Balıqlara
- bitkilərə
- quşlara
- Sürünənlərə
- heyvanlara

451 Ekoloji risk faktorlarının yaratdığı və inkişafına təsir göstərdiyi xəstəlik hansıdır ?

- xara xəstəlikləri
- bronxial astma
- oynaq xəstəlikləri
- ürəyin işemiyası
- ağcaqanad ensefaliti

452 İqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə ən çox ölümlə nəticələnən xəstəliklər hansılardır ?

- ağcaqanad ensefaliti
- hipodinamiya və malyariya
- psixoemosionallıq və anemiya
- taun və difteriya
- ürək-damar və xərcəng

453 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və ən çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır ?

- dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- maqnezium, hidrogen-sulfid, karbon qazı
- karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
- hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- helium qazı, dəmir oksidləri, natrium-xlor

454 Milli və etnik qruplarda rast gəlinən irsi meyillilik xəstəlikləri hansılardır ?

- zob, anemiya, şizofreniya
- hipertoniya, şəkər diabeti
- xroniki tonzillit, revmatizm
- endokrinoloji xəstəliklər
- uroloji və ankoloji xəstəliklər

455 Aktivliyinə görə radioaktiv nuklidləri neçə yerə ayırırlar?

- orta, ifrat, qlobal aktivlikli radionuklidlər
- dəyişən, dəyişməz, stabil aktivlikli radionuklidlər]
- yüksək, ali, əla aktivlikli radioaktivnuklidlər
- zəif, orta, yüksək aktivlikli radionurlidlər
- stabil, zəif, ifrat yüksək aktivlikli radionuklidlər

456 Hansı obyektlərdə baş verən qəzalar zamanı ətraf mühitdə kiçik dəyişikliklər olur?

- Karxanalarda
- Məişət obyektlərində
- Kimya obyektlərində
- Kommunal sahələrdə
- Kiçik müəssisələrdə

457 Dünyada ən çox suvarmaya sərf olunan su hansı regionun payına düşür ?

- Cənubi və şərqə Asiya
- Şimali Afrika
- Qərbi Asiya
- Cənubi Avropa
- Cənubi Amerika

458 Hidrosferə daxil olan hövzələrindən hansı ən az faizə malikdir?

- buzlaqlar
- göllər
- çaylar
- torpaqdakı su

yeraltı sular

459 Suyun ən böyük sıxlığı hansı temperaturda müşahidə olunur ?

- 100° C
 4° C
 70° C
 10° C
 7°C

460 Suyun xussələrinə ən çox təsir göstərən ünsür hansıdır ?

- hava sirkulyasiyası
 böyük dövrən
 əhalinin artımı
 maqnit sahəsi
 maddələrin tərkibi

461 Okean sularında ən çox rast gəlinən kimyəvi birləşmələr hansılardır ?

- karbon, uran, kalsium, dəmir
 oksigen, gümüş, xlor, alüminium
 hidrogen, radium, fosfor, qurğuşun
 azot, helium, qızıl, volfram
 xlor, natrium, maqnezium, kükürd

462 Okean sularında temperatur artdıqca hansı elementin miqdarı azalır ?

- maqneziumun
 azotun
 karbonun
 oksigenin
 hidrogenin

463 Dünya okeanı səthindən suyun buxarlanmasına Günəş enerjisinin təxminən nə qədəri sərf olunur?

- 15%-i
 30 %-i
 50 %-i
 70 %-i
 90 %-i

464 İçməli və dəniz suyunu çirkləndirən əsas mineral maddələr hansılardır ? 1. hidrogen 5. dəniz 2.qurğuşun 6.civə 3.arsen 7.azot 4.karbon 8.mis

- 1, 3,5, 7
 2, 3, 6, 8
 2, 4, 5, 6
 3, 4, 5, 6
 1, 4, 5, 8

465 Sularda mineral duzların miqdarının artmasının səbəbi nədir ?

- kosmik şüalanmalar
 insanların təsərrüfat fəaliyyəti
 kiçik su dövrənı

- quraqlığın baş verməsi
- qabarma-çəkilmə prosesi

466 Qlobal radioaktiv yağıntılar nə zaman intensivləşir?

- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artanda
- nüvə partlayışından sonra
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artanda
- rentgen şüalanmasından sonra
- karbon oksidlərinin miqdarı havada artanda

467 Quruda litosferin torpaqla örtülü olan hissəsi necə adlanır?

- pedosfer
- biosfer
- kriosfer
- noosfer
- homosfer

468 Litosferin ən mühüm hissəsi olan torpağın əmələgəlmə prosesi necə baş verir ?

- geoloji quruluşun və relyef formalarının təsiri nəticəsində formalaşan uzvi-mineral kompleksdir
- dağ süxurlarının və mineralların fiziki-kimyəvi aşınmasıdır
- zaman daxilində süxurların, relyefin, bitki və heyvanat aləminin qarşılıqlı təsiri ilə yaranan təbii-tarixi cisimdir
- vulkanların püskürmə materiallarının yığılaraq, formalaşmasından yaranır
- dağ süxurlarının və mineralların fiziki-kimyəvi aşınmasıdır

469 İstismar olunaraq pozulmuş torpaqların rekultivasiyası hansı mərhələlərdə aparılır?

- hırdro və fitoloji
- texniki və kimyəvi
- texniki və bioloji
- termiki və fiziki
- kimyəvi və bioloji

470 Biosferaya daxil olan tullantılardan hansılar daha təhlükəlidir ?

- cıvə, qurğuşun, kadmium, flor
- kalstum, dəmir, polad , hidrogen
- oksigen, kömür, volfram, kvarsit
- karbon, azot, fosfor, uran
- arqon, natrium, alüminium

471 Pedosfer təbəqəsi hansı sahəni əhatə edir ?

- su ilə örtülü hissəni
- torpaqla örtülü hissəsini
- qazlarla əhatələnən hissəsini
- hündür dağ zirvələrini
- mantiyanın üst hissəsini

472 Bonitirovka nədir ?

- torpaqların şorlaşması
- torpaqların eroziyası
- torpaqların aşınması

- torpaqların deqradasiyası
 torpaqların məhsuldarlığı

473 Trans enlikdə və trans meridional miqrasiyalar vaxtı coğrafi zonallığın adaptasiyasının düz gəlməməsi prosesi hansıdır?

- virus transduksiyası
 desinxronoz
 elektromaqnit sahə
 fiziki reaksiya
 readaptasiya

474 Bitki, heyvan və mikroorqanizmlərdən təşkil olunmuş dinamik, dayanıqlı birliyə nə deyilir?

- ekosistem deyilir
 biotop deyilir
 biosenoz deyilir
 hidrosfer deyilir
 litosfer deyilir

475 Müxtəlif canlı orqanizmlərin ümumi məkanda məskunlaşması, qida və ərazidən istifadəyə görə müəyyən münasibətlərə girməsi nəyin formalaşmasının əsasını qoymuşdur?

- biosenozun
 biotopun
 ekosistemin
 litosferin
 biosferin

476 Atmosferin müxtəlif kimyəvi tərkibli yuxarı hissəsi necə adlanır?

- homosfer
 termosfer
 ekzosfer
 mezosfer
 heterosfer

477 Yer ilə kosmos arasında atmosfer vasitəsi ilə olan mübadilədə tozları və meteoritləri qəbul edən yer, hansı yüngül qazları itirir ?

- arqon və ksenon
 karbon və arqon
 hidrogen və helium
 oksigen və fosfor
 azot və kükürd

478 Atmosfer təbəqələrinin düzgün ardıcılığını göstər:

- stratosfer, ekzosfer, troposfer, mezosfer, ionosfer
 troposfer, strotosfer, mezosfer, termosfer, ekzosfer
 termosfer, noosfer, mezosfer, troposfer, ekzosfer
 homosfer, termosfer, stratosfer, ionosfer, troposfer
 ozonosfer, heterosfer, litosfer, termosfer, mezosfer

479 Temperaturun müntəzəm azalaraq dayandığı və dəyişməz olduğu atmosfer hissəsi necə adlanır?

- troposfera
- ozonosfera
- noosfera
- heterosfera
- tropopauza

480 Stratosfer təbəqəsində temperaturun 0o-yə çatdığı sərhəd necə adlanır?

- ionosfera
- tropopayza
- ozonosfera
- stratosfera
- stratopauza

481 stratosfera temperaturun artmasının əsas səbəbi nədir ?

- su buxarının çox olması
- ozon qatının yayılmasına görə
- yer cazibəsindən uzaqda yerləşməsi
- oksigenin qazının seyrək olması
- hava axınlarının yerdəyişməsi

482 Termosferada ionlaşmanın yüksək olması hansı prosesi yaradır ?

- meteoritlərin parçalanaraq yanmasını
- temperaturun sürətlə aşağı düşməsini
- elektrik keçiriciliyinin yüksək olmasını
- tozlardan ibarət buludların yaranmasını
- kosmik şüaların yüksək keçiriciliyini

483 Ekzosferada olan qaz hissəciklərinin planetlərarası fəzaya səpələnməsinin səbəbi nədir ?

- onların hərəkət sürətinin çox yüksək olması
- seyrəkləşmənin qiymətinin çox böyük olması
- planetlərarası fəzanın sərhəddində yerləşməsi
- atmosfer qazlarının mövcud olmaması
- elektrik keçiriciliyinin yüksək olması

484 Ekzosferada olan qaz hissəciklərinin planetlərarası fəzaya səpələnməsinin səbəbi nədir ?

- onların hərəkət sürətinin çox yüksək olması
- seyrəkləşmənin qiymətinin çox böyük olması
- planetlərarası fəzanın sərhəddində yerləşməsi
- atmosfer qazlarının mövcud olmaması
- elektrik keçiriciliyinin yüksək olması

485 Yer in cazibə qüvvəsindən çıxaraq Yer kürəsinin tacını yaradan element hansıdır ?

- karbon
- oksigen
- azot
- helium
- hidrogen

486 İnsanların təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində risk altında olan və 150 il ərzində 3 dəfə azalacağı

güman edilən element hansıdır ?

- karbon
- kalsium
- fosfor
- oksigen
- uran

487 Atmosferdəki mineral tozların əmələ gəlmə səbəbi nədir ?

- meşə yangınları
- bozqır və torf yangınları
- vulkan püskürmələri
- aşınma və eroziya prosesləri
- şaxtalardakı qəzalar

488 Atmosferdəki azot oksidlərinə həsas olan xəstəliklər hansılardır ?

- ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəlikləri
- allergik və onurğa-oynaq xəstəlikləri
- endokrinoloji və əsəb-sinir sistemi xəstəlikləri
- həzm sistemi və uroloji xəstəlikləri
- ankoloji və stomatoloji xəstəlikləri

489 Atmosferdə mövcud olan neterosfer hissəsi tərkicə digərlərindən necə fərqlənir ?

- elektrik keçiriciliyinə görə
- müxtəlif kimyəvi tərkibinə görə
- ionlaşmanın sürətliliyinə görə
- temperaturun yüksəkliyinə görə
- oksigenin sıxlığına görə

490 Yer Atmosferdən hansı kütlələri alarkən, hidrogen və helium qazlarını itirir ?

- ulduz qrıntıları
- aramsız yağıntıları
- tozları və meteoritləri
- buzlu kütlələri
- kükürd birləşmələrini

491 Atmosferin tropopauza sərhəddində azalaraq, dəyişməyən iqlim elementi hansıdır ?

- təzyiq
- yağıntı
- rütubət
- su buxarı
- temperatur

492 Mülayim iqlim qurşağının kontinental tipinin geniş yayıldığı ölkələr:

- Qazaxıstan, Monqolustan
- Türkiyə, Gürcüstan
- Fransa, Monqolustan
- Danimarka, Norveç
- Finlandiya, İsveç

493 Stratopauza sərhədində temperatur hansçı həddə olur ?

- + 50°-dən yuxarı olur
- 0°-yə çatır
- 25 °yə bərabər olur
- 60°-70° arasında olur
- + 10-15 ° arası dəyişir

494 Ozon qatının yayılması stratosfer təbəqəsində hansı dəyişikliyi yaradır ?

- təzyiqi aşağı salır
- karbonu seyrəkləşdirir
- gümüşlü buludları yaradır
- temperaturu artırır
- təzyiqi artırır

495 Termosferdə seyrəkləşmənin çox böyük olması qaz hissəciklərinə necə təsir edir ?

- temperaturu sürətlə artırır
- toz buludları yaranır
- qazlar sürətlə hərəkət edir
- sürətli hava axınları yaranır
- meteoritlər parçalanaraq yanır

496 Hidrogen Yer in cazibə qüvvəsindən çıxaraq hansı formanı yaradır ?

- seyrək buludları
- radioaktiv şüalanmanı
- elektrik axınlarını
- Yer kürəsinin tacını
- hava axınlarını

497 Bozqır və torf yağınları atmosferdə hansı maddələrin əmələ gəlməsinə səbəb olur?

- mineral tozların
- radioaktiv elementlərin
- kosmik şüaların
- karbon 4-oksidin
- ionlaşmış molekulların

498 Hansı müəssisələr atmosferi aërozolla çirkləndirən əsas mənbələr hesab olunur?

- kimya müəssisələri
- metallurgiya müəssisələri
- neft emalı müəssisələri
- yeyinti müəssisələri
- elektrik enerjisi istehsal edən müəssisələr

499 Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirklənməsi necə adlanır?

- qələvili çirklənmə adlanır
- turşulu çirklənmə adlanır
- aërozol çirklənmə adlanır
- duzlu çirklənmə adlanır
- buxarlı çirklənmə adlanır

500 Qaz halında olan sənaye tullantılarını təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə olunur?

- absorbsiya və adsorbsiya üsullarından
- elektrik və elektromexanik üsullardan
- mexaniki və kimyəvi üsullardan
- fiziki və kimyəvi üsullardan
- fiziki və optik üsullardan

501 Qaz və bərk məsaməli maddələrin qarşılıqlı təsiri prinsipinə əsaslanaraq tullantı qazların təmizlənməsi üsulu necə adlanır?

- termiki üsul
- yandırma üsulu
- ətalət üsulu
- absorbsiya üsulu
- adsorbsiya üsulu

502 Oksigen atmosfer havasının necə faizini təşkil edir?

- 20, 95%-ni
- 17, 3%-ni
- 18, 9%-ni
- 23, 5%-ni
- 70, 0,5%-ni

503 Ozon ilk dəfə kim tərəfindən kəşf edilmişdir?

- Darvin tərəfindən
- Lomonosov tərəfindən
- Marum tərəfindən
- Faradey tərəfindən
- Landau tərəfindən

504 Tullantı qazların tərkibində olan faydalı qarışıqları ayırmaq üçün hansı kimyəvi təmizləmə üsulundan istifadə edilir?

- termiki üsuldan
- absorbsiya üsulundan
- qravtasiya üsulundan
- katalik təmizləmə üsulundan
- adsorbsiya üsulundan

505 Ümumiyyətlə atmosferi çirkləndirən əsas maddələr hansı mənşəlidirlər?

- təbii mənşəlidirlər
- karbon mənşəlidirlər
- turşu mənşəlidirlər
- biotik mənşəlidirlər
- pogen mənşəlidirlər

506 Yer kürəsini əhatə edən müxtəlif qaz qatlarından ibarət olan müəyyən qalınlıqlı təbəqə necə adlanır?

- atmosfer adlanır
- ozonosfer adlanır

- hidrosfer adlanır
- biosfer adlanır
- litosfer adlanır

507 Tullantı qazları zəhərli maddələrdən təmizləmək üçün hansı qurğulardan istifadə edilir?

- qaztəmizləyici qurğulardan
- elektrik qurğularından
- toztutucu qurğulardan
- elektromaqnit qurğularından
- fırlanma qurğularından

508 Sənayə şəhərlərində yer səthindən 200-300 m hündürlükdə temperatur inversiya-sının yaranması nəticəsində hansı növ smoq yaranır?

- fotokimyəvi smoq
- adi smoq
- London smoqu
- tosgen smoqu
- Los-Anceles smoqu

509 İnsanların təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində risk altında olan və 150 il ərzində 3 dəfə azalacağı güman edilən element hansıdır ?

- karbon
- uran
- fosfor
- oksigen
- kalsium

510 Temperaturun müntəzəm azalaraq dayandığı və dəyişməz olduğu atmosfer hissəsi necə adlanır?

- troposfera
- ozonosfera
- noosfera
- heterosfera
- tropopauza

511 Atmosferdəki azot oksidlərinə həsas olan xəstəliklər hansılardır ?

- endokrinoloji və əsəb-sinir sistemi xəstəlikləri
- allergik və onurğa-oynaq xəstəlikləri
- ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəlikləri
- həzm sistemi və uroloji xəstəlikləri
- ankoloji və stomotoloji xəstəlikləri

512 Atmosferin müxtəlif kimyəvi tərkibli yuxarı hissəsi necə adlanır?

- homosfer
- termosfer
- ekzosfer
- mezosfer
- heterosfer

513 Mövsümi fəsil dəyişkənliyi çox az olan iqlim qurşaqları:

- Ekvatorial, mülayim
- Arktik, mülayim
- Mülayim, tropik
- Ekvatorial, arktik
- Subtropik, subarktik

514 Yer ilə kosmos arasında atmosfer vasitəsi ilə olan mübadilədə tozları və meteoritləri qəbul edən yer, hansı yüngül qazları itirir ?

- azot və kükürd
- karbon və arqon
- hidrogen və helium
- arqon və ksenon
- oksigen və fosfor

515 Stratosfer təbəqəsində temperaturun 0o-yə çatdığı sərhəd necə adlanır?

- ionosfera
- stratopauza
- tropopauza
- ozonosfera
- stratosfera

516 stratosfera temperaturun artmasının əsas səbəbi nədir ?

- su buxarının çox olması
- ozon qatının yayılmasına görə
- yer cazibəsindən uzaqda yerləşməsi
- oksigenin qazının seyrək olması
- hava axınlarının yerdəyişməsi

517 Subtropik iqlim qurşağının tiplərindən deyil:

- Kontinental subtropik
- Dəniz subtropik
- Subtropik musson
- Yağntıları bərabər paylanan
- Aralıq dənizi

518 Tropik enliklərdə sutkalıq temperatur amplitudasının böyük olması əlaqədardır:

- Havanın enən hərəkəti, mövsümü küləklər
- Havanın qalxan hərəkəti, yüksək buludluluq
- Okean cərəyanlarının təsiri, aşağı təzyiq
- Havanın enən hərəkəti, buludluluğun az olması
- Fiziki aşınmanın intensivliyi, çay şəbəkəsinin sıxlığı

519 Musson küləklərinin təsiri altında olan ölkələr:

- İtaliya, Böyük Britaniya, İndoneziya
- ABŞ, Vyetnam, İran
- Avstraliya, Türkiyə, Yaponiya
- Braziliya, Mozambik, Çili
- Hindistan, Koreya, Banqladeş

520 Termosferada ionlaşmanın yüksək olması hansı prosesi yaradır ?

- elektrik keçiriciliyinin yüksək olmasını
- kosmik şüaların yüksək keçiriciliyini
- tozlardan ibarət buludların yaranmasını
- temperaturun sürətlə aşağı düşməsini
- meteoritlərin parçalanaraq yanmasını

521 Yer in cazibə qüvvəsindən çıxaraq Yer kürəsinin tacını yaradan element hansıdır ?]

- hidrogen
- azot
- karbon
- helium
- oksigen

522 Atmosferdəki mineral tozların əmələ gəlmə səbəbi nədir ?

- şaxtalardakı qəzalar
- vulkan püskürmələri
- meşə yangınları
- aşınma və eroziya prosesləri
- bozqır və torf yangınları

523 Qazlarla birlikdə 20 km-dən də çox yüksəkliyə qalxaraq həftələrlə atmosferdə qalan dispers hissəciklərə hansı vasitələr şərait yaradır

- ozon qatının sürətlə nazilməsi
- okeanlarda baş verən sunamilər
- güclü vulkan püskürmələri
- kosmik şüalanmalar
- troposferdəki hava axınları

524 Havadan azotun kənar edilməsi hansı vasitələrin fəaliyyəti hesabına baş verir ?

- səpələnən şüaların
- okeandakı balıqların
- oksigenin aktivliyinin
- radioaktiv izotopların
- kök bakteriyalarının

525 Azot elektrik stansiyalarının fəaliyyəti nəticəsində atmosfer havasında hansı təhlükəli elementlər yayılır?

- radioaktiv elementlər
- radioaktiv izotoplar
- ultrabənövşəyi şüalar
- karbonlu konsentrasiyalar
- infraqırmızı dalğalar

526 Atmosferi çirkləndirən əsas qazlar hansılardır?

- hidrogen sulfid, dəm qazı, azot oksidləri
- nitratlar, karbon oksidləri, arqon
- hidrogen, ammoniyak, fosfor

- natrium xlorid, karbon ikioksid, hidrogen
- kükürd, helium, azot, radium

527 Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- günəş radiasiyası
- kondensasiya prosesi
- biogeokimyəvi dövran
- temperaturu və təzyiq
- geoloji dövran

528 Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmişdir?

- 3 milyard il əvvəl
- 2,8 milyard il əvvəl
- 4 milyard il əvvəl
- 5 milyard il əvvəl
- 4,7 milyard il əvvəl

529 Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanılması, qorunması və keyfiyyətə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- orqanizmlərin morfologiyası
- analoji ekologiya
- tibbi ekologiya
- insan ekologiyası
- tətbiqi ekologiya

530 Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmiş sistem necə adlanır ?

- antropogen ekosistem
- bioloji ekosistem
- daxili ekosistem
- təbii ekosistem
- xarici ekosistem

531 Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmişdir?

- 3 milyard il əvvəl
- 2,8 milyard il əvvəl
- 4 milyard il əvvəl
- 5 milyard il əvvəl
- 4,7 milyard il əvvəl

532 Ekologiyanın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanılması, qorunması və keyfiyyətə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- tətbiqi ekologiya
- orqanizmlərin morfologiyası
- insan ekologiyası
- analoji ekologiya
- tibbi ekologiya

533 İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- A.Humbolt

- V.V.Dokuçayev
- T.Maltus
- Y.Odum
- L.Lamark

534 Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- morfoloji faktorlar
- insan faktorları
- fizioloji faktorlar
- mübarizə faktorları
- təkamül faktorları

535 Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmiş sistem necə adlanır ?

- antropogen ekosistem
- bioloji ekosistem
- daxili ekosistem
- təbii ekosistem
- xarici ekosistem

536 Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- biofil elementlərlə
- dövretmə sürəti ilə
- biokoz maddələrlə
- konsentrasiya funksiyası ilə
- trofik zəncir vasitəsilə

537 Torpağa qurğuşun tullantıları hansı vasitələrlə atılır

- neft sənayesi
- qara metallurjiya
- avtomobillər
- yeyinti sənayesi
- əlvan metallurjiya

538 Daş kömür, neft və neftli qazın okean dibinə çökməsinə səbəb nədir ?

- canlı orqanizmlərin ölərək yığılması
- vulkanik mənşəli maqmalardan çökməsi
- kimyəvi tərkibli süxurların çökməsi
- çay sularının gətirdiyi daşların yığılması
- yosunların sıxlığının artması

539 Atıl maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir ?

- okeanın
- ozon qatının
- atmosferin
- torpağın
- nüvənin

540 Atıl maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir ?

- ozon qatının

- atmosferin
- okeanın
- torpağın
- nüvənin

541 Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir ?

- biokoz maddələr
- biogen maddələr
- atıl maddələr
- kimyəvi maddələr
- üzvi maddələr

542 Dövrələr ərzində canlı orqanizmlərin ölərək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- maqmatik süxurlara
- əhəng daşı və karbonatlara
- vulkanik çöüntülərə
- daş kömür, neft,neftli qaz
- kvarts qumları və qranitə

543 İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- A.Humbolt
- V.V.Dokuçayev
- T.Maltus
- Y.Odum
- L.Lamark

544 Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- İordaniya
- Nigeriya
- Əlcəzair
- Küveyt
- Venesuela

545 Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- fizioloji faktorlar
- mübarizə faktorları
- təkamül faktorları
- morfoloji faktorlar
- insan faktorları

546 Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.İ. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- təbii faktorların
- canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimi
- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
- sansız faktorların təsiri təlimi

547 Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
- populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı

548 Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- kataklizm prosesilə
- kosmik sistemlərin təsiri ilə
- dağəmələgəlmə prosesilə
- mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- günəş aktivliyi ilə

549 Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- biofil elementlərlə
- dövretmə sürəti ilə
- biokoz maddələrlə
- konsentrasiya funksiyası ilə
- trofik zəncir vasitəsilə

550 Dövrələr ərzində canlı orqanizmlərin ölərək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- maqmatik süxurlara
- əhəng daşı və karbonatlara
- vulkanik çöküntülərə
- kvarts qumları və qranitə
- daş kömür, neft,neftli qaz

551 Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- İordaniya
- Nigeriya
- Əlcəzair
- Küveyt
- Venesuela

552 Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
- bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə
- populyasiyaların məhv olması ilə
- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə

553 V.İ.Vernadskinin canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti fikri hansı qanununa aiddir?

- analoji ekologiya qanunu
- ümumi biosfer qanunu

- ekosistemlərdə həyat qanunu
- ətraf mühitin asılılıq qanunu
- elementlərin yerdəyişməsi qanunu

554 V.İ.Vernadskinin Sabitlik qanunu və Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hesabına inkişaf qanununa müvafiq qələm təlimi hansıdır?

- hər şey harasa yox olmalıdır
- bioloji dövrün zamanı hər şey təkrarlanmalıdır
- hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır
- biosenoqlar sürətlə inkişaf etməlidir
- canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır

555 Karbon və azotun torpaqla toplanması hansı amillərin fəaliyyəti ilə bağlıdır ?

- dağ süxurları və mineralları
- iqlim elementləri
- bitki və heyvan qalıqları
- insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- maqmatik süxurlar

556 Dünyada ən çox açıq üsulla çıxarılan dağmədən sənayesi məhsulları hansı ölkə ərazisindədir ?

- Rusiya, ABŞ, İndoneziya
- Azərbaycan, Türkiyə, Brazilya
- Çin, Yaponiya, Avstraliya
- ABŞ, İngiltərə, Polşa
- Hindistan, Almaniya, Danimarka

557 Yer atmosferinin əsas qazları, biogen mənşəli azot və oksigen, o çümlədən bütün yeraltı qazlar hansı funksiyaları yaradır?

- qaz funksiyası
- reduksiya funksiyası
- konsentrosiya funksiyası
- biokimyəvi funksiya
- biogeokimyəvi funksiya

558 Metan qazının ən çox iştirak etdiyi proses hansıdır ?

- sənaye müəsisələrində
- ozon təbəqəsinin deşilməsində
- antropogen parnik effektində
- neft və qazın emalında
- kübrələrin istehsal edilməsində

559 V.İ.Vernadskinin Sabitlik qanunu , onun başqa hansı qanunu əsasında yaradılmışdır ?

- tolerantlıq qanunu
- daxili dinamik tarazlıq qanunu
- ümumi biosfer qanununun
- təkamülün dönməzliyi qanunu
- geoloji kəmiyyətlər qanunu

560 V.İ.Vernadskinin canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti fikri hansı qanununa

aiddir?

- ümumi biosfer qanunu
- elementlərin yerdəyişməsi qanunu
- ekosistemlərdə həyat qanunu
- analoji ekologiya qanunu
- ətraf mühitin asılılıq qanunu

561 ətraf mühitlə dinamik tarazlığı saxlamaq üçün orqanizmin özünü tənzimləmə qabiliyyətinə nə deyilir?

- hemeostaz deyilir
- sərbəstlik deyilir
- uyğunlaşma deyilir
- tabe olma deyilir
- tabesizlik deyilir

562 Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
- populyasiyaların məhv olması ilə
- yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə
- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə

563 V.İ.Vernadskinin Sabitlik qanunu və Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hesabına inkişaf qanununa müvafiq qələm təlimi hansıdır?

- hər şey harasa yox olmalıdır
- bioloji dövran zamanı hər şey təkrarlanmalıdır
- canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır
- biosenoqlar sürətlə inkişaf etməlidir
- hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır

564 V.N.Sukaçevə görə biogeosenoz yer üzərində olan hansı eynicinsli təbii hadisələri təşkil edir?

- abiotik amillər, temperatur, kimyəvi süxurlar
- produsentlər, zəlzələ ocaqları, okean yatağı
- yağıntılar, yeraltı faydalı qazıntılar
- yağıntılar, yeraltı faydalı qazıntılar
- atmosfer, bitki aləmi, torpaq və hidroqrafiya

565 Qeyri üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən avtotrof orqanizmlər necə adlanır?

- mikrosistemlər
- ekotonlar
- biosenoqlar
- produsentlər
- biotoplər

566 Konsumentlərə aid edilən orqanizmlər hansılardır?

- bioloji dövrandə iştirak edən üzvi maddələr
- atmosferin yüksək qatlarında mövcud olan mikroblər
- diqər orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər

- insan, heyvan və bəzi bitkilər
- sadə kimyəvi birləşmələrlə qidalanan bitkilər

567 Atmosfer tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanan heyvanlar necə adlandırılır ?

- zoofaqlar
- klimatoplar
- redusentlər
- fitofaqlar
- edafotoplar

568 Daha çox növ tərkibinə malik olan biosenoqlar hansı şəraitdə mövcud olur?

- təbii sistemlərdə
- süni göllərdə
- tarla və bostanlarda
- istixanalarda
- su anbarlarında

569 Qapalı su hövzələrində minerallaşma dərəcəsinin dəyişməsinə səbəb nədir ?

- atmosfer suları
- çay suları
- körfəzlər
- dəniz nəqliyyatı
- buxarlanma

570 Fitofaqlar hansı təbəqə tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanır ?

- hidrosfer
- biosfer
- litosfer
- atmosfer
- noosfer

571 Biosferdə mövcud olan hansı çöküntülər aşağı proterozoya aiddir ?

- kalsiumlu
- xloridli
- karbonatlı
- maqneziumlu
- natriumlu

572 Qeyri-üzvi materiyadan üzvi materiyanı yaradan orqanizmlər necə adlanır?

- genofonlar
- biosistemlər
- biotoplar
- avtotroflar
- fərdlər

573 Yaşayış mühitindən asılı olaraq mikroorqonizmlər hansı qruplara bölünürlər?

- biotop və genotoplar
- aerob və aneroblar
- ekotip və indivitlər

- heterotrof və saprofitlər
- avtotrof və köbələklər

574 Biosenozlardan aşağıdakı parçalanma məhsulları xaric edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- istilik
- oksigen
- bərk maddələr
- biogen maddələrin parçalanma məhsulları
- karbon qazı

575 Azərbaycanda ekologiya elminin inkişafında rolu olan alimlər hansılardır? 1.İ.P.Ğerasimov 5. B.Budaqov 2.Q.K.Gül 6.A.L.Yanşın 3.Y.Məmmədəliyev 7.Q.Məmmədov 4.H.Əliyev 8.A.M.Əzizov

- 1,2, 4, 6
- 2, 3,7,8
- 2, 4, 5,7
- 1, 3, 5, 7
- 5, 6, 7, 8

576 Ekologiya elminin inkişaf tarixini əsasən neçə mərhələyə bölürlər?

- 2
- 3
- 5
- 6
- 4

577 H.Əliyevin Azərbaycan Ekologiya elmində dönüş yaratdığı kitabı hansıdır?

- Həyəcan təbili
- Təbiəti qoruyaq
- Dözümlü, dözümsüz təbiət
- Meşələrin ekologiyası
- Aqroekologiya

578 C.M..Anderson və Y.Odum Ekologiya elminin inkişaf dövrünün hansı mərhələsində fəaliyyət göstərmişlər ?

- orta əsrlərdə
- III mərhələsində
- I mərhələsində
- II mərhələsində
- XYII əsrin sonlarında

579 Azərbaycan Ekologiya elminin inkişafında dönüş yaradan Həyəcan təbili kitabının müəllifi Kim olmuşdur ?

- B.Ə.Budaqov
- H.Ə.Əliyev
- Q.Ş.Məmmədov
- A.M.Əzizov
- A.L.Yanşın

580 Ekologiya elminin inkişafında rolu olan və birinci inkişaf mərhələsinə aid edilən alimləri göstər:

- İ.P.Borodin, M.Biqon, A.L.Yasin
- İ.İ.Lepexin, A.F.Middendorf, S.P.Kraşennikov
- İ.P.Gerosimov, C.M.Anderson, Y.Odum
- E.Hekkel, E.Zyuss, V.V.Dokuçayev
- V.İ.Vernadski, V.N.Sukaçev, E.S.Baner

581 İlk dəfə biogeosenoz anlayışını əsaslandırmış alim kimdir?

- A.Tensli
- V.Şelford
- V.V.Dokuçayev
- V.N.Sukaçev
- V.İ.Vernadski

582 Y.Odum və C.M.Andersonun tədqiqatları ekologiya elminin hansı inkişaf mərhələsinə təsadüf edir ?

- orta əsrlərə
- XX əsrin 50-ci illərinə
- XIX əsrin 60-ci illərinə
- coğrafiya elminin yarandığı dövrlərə
- XIX əsrin 50-ci illərinə qədər

583 Temperaturu- 75°-90°-C-yə çatan mezopauzada hansı proses müşahidə olunur?

- yüksək konsentrasiyalı qaz hissəcikləri
- ionlaşmış su molekulları
- buzlu kristallardan ibarət gümüşlü buludlar
- antropogen mənşəli sənaye tozları
- kosmik tozların yaratdığı bulud parçaları

584 Qaz hissəciklərinin çox böyük sürətlə hərəkət etdiyi termosferada onların bir-biri ilə toqquşmamasının səbəbi nədir?

- güclü elektrik cərəyanlarının axması
- hava axınlarının sürətlə hərəkət etməsi
- temperaturun çox yüksək olması
- gümüşlü buludların müşahidə olunması
- seyrəkləşmənin çox böyük olması

585 Azot elektrik stansiyalarının fəaliyyəti nəticəsində atmosfer havasında hansı təhlükəli elementlər yayılır?

- radioaktiv elementlər
- radioaktiv izotoplar
- ultrabənövşəyi şüalar
- karbonlu konsentrasiyalar
- infraqərmızı dalğalar

586 Havadan azotun kənar edilməsi hansı vasitələrin fəaliyyəti hesabına baş verir ?

- radioaktiv izotopların
- okeandakı balıqların
- oksigenin aktivliyinin
- səpələnən şüaların

kök bakteriyalarının

587 Troposferdə buludun əmələ gəlməsi və yağıntıların yağmasına səbəb aşağıdakılardan hansıdır?

- gecə-gündüz və fəsillərin yaranması
 uzun dalğalı istilik şüaları
 karbon qazının yüksək konsentrasiyası
 oksigen qazının sürətlə seyrəlməsi
 atmosferdəki su buxarının artması

588 Buzlu kristallardan ibarət gümüşlü buludlar hansı atmosfer təbəqəsində formalaşır ?

- kuzosferada
 stratopauzada
 mezopauzada
 tropopauzada
 noosferada

589 Ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəliklərin həssaslaşmasına səbəb olan qaz birləşmələri hansıdır?

- natrium xlorid
 azot oksidləri
 karbon oksidləri
 ammonyak
 hidrogen sulfid

590 İl boyu isti, yayı rütubətli, qışı quraq olan iqlim qurşağı:

- Subtropik
 Subekvatorial
 Tropik
 Mülayim
 Ekvatorial

591 Temperaturu- 75°-90°-C-yə çatan mezopauzada hansı proses müşahidə olunur?

- yüksək konsentrasiyalı qaz hissəcikləri
 ionlaşmış su molekulları
 buzlu kristallardan ibarət gümüşlü buludlar
 antropogen mənşəli sənaye tozları
 kosmik tozların yaratdığı bulud parçaları

592 Musson iqliminin xarakterik xüsusiyyəti:

- İsti və rütubətli yay, soyuq və rütubətli qış
 İsti və rütubətli yay, mülayim və quru qış
 İsti və quru yay, soyuq və rütubətli qış
 Soyuq və quru yay, isti və quru qış
 Soyuq və quru yay, isti və rütubətli qış

593 İl boyu iki fəslin müşahidə olunduğu iqlim qurşaqları:

- Antarktik, tropik
 Ekvatorial, arktik
 Subtropik, subekvatorial

- Subekvatorial, subarktik
- Mülayim, subarktik

594 Qışı daha rütubətli keçən iqlim tipi:

- Mülayim kontinental
- Aralıq dənizi
- Subtropik continental
- Subtropik musson
- Mülayim musson

595 Qaz hissəciklərinin çox böyük sürətlə hərəkət etdiyi termosferada onların bir-biri ilə toqquşmamasının səbəbi nədir?

- güclü elektrik cərəyanlarının axması
- hava axınlarının sürətlə hərəkət etməsi
- temperaturun çox yüksək olması
- gümüşlü buludların müşahidə olunması
- seyrəkləşmənin çox böyük olması

596 Hansı mühit biogeosenetik sistemin zəruri tərkib hissəsi, onun mövcudluğunun zəruri şərtidir?

- antropogen mühit
- qeyri – üzvi mühit
- cansız təbiət
- canlı təbiət
- üzvi və kimyəvi mühit

597 Biosenozların növ strukturunda əsas limitləyici faktorlar hansılardır?

- məkandan asılı olaraq yerləşmə xüsusiyyətləri
- temperatur, rütubət və qida çatışmazlığı
- kəmiyyət, keyfiyyət və onların nisbəti
- iqlim xüsusiyyətlərinin normadan artıq olması
- növ zənginliyi və növlərin dəqiq sayı

598 Heterotrof orqanizmlər hansılardır?

- böyük əraziləri əhatə edən biosenozlardır
- bakteriya və göbələklərdən ibarət olan destrukturlar
- təkrar istehsalı təmin edən avtotroflar
- yalnız su mühitində yaşayan canlılardır
- konsument və destrukturların birləşməsidir

599 Biogeosenoz konsepsiyasının müasir nəzəriyyəsinin yaradılmasında populyasiyalar ekologiyasının hansı bölməsinin böyük köməyi olmuşdur?

- populyasiyaların dəyişməsi
- populyasiyaların təkamülü
- populyasiyaların sabitliyi
- populyasiyaların dinamikası
- populyasiyaların tənzimlənməsi

600 Populyasiyalar ərazidə neçə tipdə yayılırlar?

- arabit, ani, qəflətən

- təsadüfi, qəflətən, ani
- müntəzəm, təsadüfi, qrup halında
- qəflətən, biranlıq, təsadüfi
- qrup halında, daimi, arabir

601 Populyasiyaların ərazi üzrə yayılmasında hər bir fərdin bütün qonşulardan bərabər məsafədə yerləşməsinə hansı tip xarakterizə edir?

- sakit yayılma
- müntəzəm yayılma
- ani yayılma
- dəyişkən yayılma
- stabil yayılma

602 V.İ. Vernadskiyə görə Yerin canlı orqanizmləri biosferin ən güclü qüvvəsi olub onun funksiyasını nə ilə təmin edir ?

- maddə və enerji ilə
- münbit torpaqla
- müxtəlif qazlarla
- kosmik mənşəli süxurlarla
- kimyəvi minerallarla

603 Biokos (birati) maddələr necə yaranır?

- 3000m-dən yüksəkdə qazların ionlaşmasından
- canlı və cansız maddələrin sintezindən
- kosmik mənşəli maddələrin təsiri ilə
- qeyri-üzvi mənşəli dağ süxurlarının parçalanmasından
- göy cisimlərinin partlayışından

604 Homeostazm nədir?

- litosferin geokimyəvi xüsusiyyətləridir
- hidrosferin yenidən bərpa olunmasıdır
- atmosferin sürətlə yayılmasıdır
- biosferin özümü tənzimləmə sistemidir
- biosferin açıq sistem olmasıdır

605 Məhv olaraq abiotik mühitə gedən və bir müddətdən sonra yenidən canlı orqanizmə düşən elementlər necə adlandırılır?

- biofil element
- biratil element
- demutatik element
- hidrik element
- törəmə element

606 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövrünü hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir?

- biosenoz və briobiy elementlərin
- avtotrof və heteretrof sistemlərin
- abiotik və atil sistemlərin
- edifikator və dominapnt elementlərin

- destruktur və biofil sistemlərin

607 Biogeokimyəvi dövrən dedikdə nə başa düşürsünüz?

- canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövrənı
 əsasən çöküntü vəziyyətində olan elementlərin dövrənı
 əsasən şazaoxşar fazada olan elementlərin dövrənı
 fiziki-kimyəvi proseslərdə oksigen və hidrogenin dövrənı
 oksanlarda suyun böyük və kiçik dövrənı

608 Heterotrof orqanizmlər hansılardır?

- böyük əraziləri əhatə edən biosenozlardır
 bakteriya və göbələklərdən ibarət olan destrukturlar
 təkrar istehsalı təmin edən avtotroflar
 yalnız su mühitində yaşayan canlılardır
 konsument və destrukturların birləşməsidir

609 Troposferdə mövcud olan ozon hansı proseslər nəticəsində əmələ gəlir ?

- kükürd 2-oksidin kəskin artması nəticəsində
 havada olan karbon qazı və azot oksidlərinin miqdarından
 atmosferdə elektrik və şimşək çaxması nəticəsində
 vulkan püskürmələri nəticəsində havaya qalxan qazlardan
 AES-lərin işləmə prosesində yaranan şüalanmadan

610 Aşağıdakılardan hansı V.İ. Vernadskinin təlimidir ?

- «Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti»
 «təbiətdən istifadənin enerji effektivliyi»
 « Enerji axınlarının biristiqamətliyi»
 « İnsanın biosferdə fəaliyyəti »
 « canlı orqanizmlərin geoloji rolu»

611 Biokimyəvi dövrənlərin əsas 3 qrupu hansılardır? 1.Suyun dövrənı 2.Ölmüş hüceyrələrin dövrənı 3.Çökmə süxurların yeraltı dövrənı 4.əsasən qazaoxşar elementlərin dövrənı 5.Biosenoz və biotoplarn dövrənı 6. əsasən çöküntü elementlərin dövrənı 7.Destruktor mikroorqanizmlərin dövrənı 8.Qutb ərazilərdəki çöxhüceyrəli canlıların dövrənı

- 3, 5, 7
 2, 4, 8
 1, 3,5
 1, 4, 6
 5,6, 7

612 Hər bir populyasiya aşağıdakı faktorlarda xarakterizə olunur. Hansı cavab düzgün deyil?

- fərdlərin sayına
 fərdlərin sayına, genetik dəyişikənliyinə
 ərazidə yayılmasına, artımına
 fərdlərin cins tərkibinə
 ətraf mühitin temperaturuna

613 30° C temperatura malik olan 3m³ havada nisbi rütubət 60% olarsa, doyma üçün nə qədər su buxarı tələb olunur? (Nəzərə alın ki, bu temperaturda 1m³ hava 30 qram su buxarı saxlaya bilər)

- 36 qram
- 60 qram
- 54 qram
- 18 qram
- 12 qram

614 Biosferin özünü tənzimləmə sistemi necə adlanır?

- evrioksibiont
- mutyualizm
- parabiosfera
- biogeosfera
- homeostazm

615 Canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı necə adlanır?

- qazların dövranı
- biogeokimyəvi dövran
- böyük bioloji dövran
- ayrı-ayrı maddələrin dövranı
- böyük su dövranı

616 Suya olan davamlılığına görə rütubətsevən və qurusevən mezofillər necə adlanır?

- hidrofillər və kserofillər
- sklerofitlər və mezofillər
- kserofitlər və sukkulentlər
- heterotroflar və sklerofitlər
- fosforfitlər və avtoroflar

617 Populyasiya ekologiyasının hansı bölməsinin məsələlərinin öyrənilməsi ilə məşğul olur?

- mühəndis ekologiyası məsələlərini
- autoekoloji məsələlərin
- sinekologiya məsələləri
- tətbiqi ekologiya məsələlərini
- insan ekologiyası məsələlərini

618 Mühit faktorların təsiri altında populyasiyaların azalması, çoxalması və sabitləşməsi kimi məsələlərini populyasiya ekologiyasının hansı bölməsi öyrənir?

- populyasiyaların dayanıqlığı
- populyasiyaların stabilliyi
- populyasiyaların tənzimlənməsi
- populyasiyaların təkamülü
- populyasiyaların dinamikası

619 V.İ.Vernadskiyə görə biosfer mütəşəkkilliyi ilə xarakterik olan, öz-özünü tənzimləyən sistem kimi necə adlanır?

- edifikatorlar
- homeostaz
- antroposentrizm
- ekvipotensial
- demutasiya

620 Biosferin digen coğrafi təbəqələrdən fərqləndirən əsas xüsusiyyəti hansıdır?

- ən az populyasiyalar və canlı növləri burada müşahidə olunur
- yerin daha dərin qatlarını əhatə edir
- digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malikdir
- burada baş verən parçalanma və böyümə prosesində enerjinin əhəmiyyəti yoxdur
- böyük su dövrəni yalnız onun təsiri ilə baş verir

621 Canlı maddənin ən yüksək konsentrasiyası daha çox coğrafi təbəqənin hansı hissəsində müşahidə olunur?

- yer qabığının daha nazik olduğu hissələrində
- səhra, tundra və yüksək dağlıq ərazidə
- ozon qatının seyrək olduğu hissələrdə
- okeanların abissal düzənliklərində
- mühitlərin ayrıldığı sərhədlərdə

622 Biosferin evolyusiyasına təsir göstərən əsas amillər hansılardır ? 1. vulkan püskürmələri 2. geoloji dəyişikliklər 3. iqlim dəyişmələri 4. materiklərin parçalanması 5. nəhəng orqanizmlərin məhvi 6. canlıların növ tərkibi

- 1, 2, 4
- 2, 4, 5
- 1, 3, 5
- 2, 3, 6
- 3, 4, 6

623 Biosenozun növ strukturunda əsas limitləşdirici faktorlar hansılardır ?

- kimyəvi birləşmələrin digər elementlərlə reaksiyaya girməsi
- temperatur və tiəziyin miqdarının çox olması
- temperatur, rütubətlik və qida maddələrinin çatışmazlığı
- mezoekosistemlərin antropogen təsirlərə məruz qalması
- ekosistemdə maddələrin bioloji dövrəninə pozulması

624 V.İ.Vernadskinin fikrincə insanın təbiətdəki əsas rolu nədən ibarətdir ?

- planetar hadisələrin aktivliyini artırır
- təbiətdəki bütün canlılara mənfi təsir göstərir
- populyasiyaların artmasının tənzimləyir
- maddələrin təkrar olaraq paylanmasına nəzarət edir
- biosferin mərkəzi hissəsini təşkil edir

625 Biosferdə mövcud olan hansı məhsullar biokosmik kütlə adlandırılır?

- qeyri-üzvi süxurlar
- çöküntü süxurları
- biogeokimyəvi süxurlar
- biotik süxurlar
- kimyəvi süxurlar

626 Parabiosfer zona nədir?

- günəş radiyasının daha çox düşdüğü ərazilər
- yalnız kimyəvi elementlərin toplandığı sahələr

- həyat şəraiti uyğun olmayan yerlərdə canlıların mövcudluğu
- atmosferdə təbəqələr arasında yaranan keçid sahələri
- biokosmik kütlənin canlı maddə ilə əlaqəsi olmayan mühit

627 Biosferdə mövcud olan destrutor bitkilər hansılardır?

- kənd təsərrüfatı bitkiləri
- çoxhüceyrəli mikroskopik bitkilər
- həmişəyaşıl meşə ağacları
- okean dibindəki yosunlar
- bataqlıqdakı torf bitkiləri

628 Ontogenez nədir?

- molekulları orqanizmə paylayan əsas elementdir
- orqanizmdə olan üzvi kükürd birləşmələridir
- orqanizmin doğulandan ölənə kimi gedən yoludur
- orqanizmdə hasil edilən harmonlardır
- orqanizmdə baş verən biokimyəvi proseslərdir

629 Biosferanı səciyyələndirən çoxsaylı amillərdən ən əsasları hansılardır? 1. hər zaman, hər yerdə maye şəklində su mövcuddur 2. yalnız atmosferdəki kimyəvi elementlərlə qidalanır 3. litosferin ən dərin qatlarında belə biosenozlara rast gəlinir 4. günəş radiasiyası daimi olaraq biosferaya daxil olur 5. mövcud biokosmik kütlənin canlı maddə ilə heç bir əlaqəsi yoxdur 6. bir çox populyasiyalar günəş enerjisi olmadan da mövcud ola bilər.

- 3, 5
- 1, 3
- 2, 5
- 4, 6
- 1, 4

630 Biosferdə canlı orqanizmlərin öyrənilməsi hansı elmi faktorlara əsaslanır?

- heyvan və mikroorqanizmlərin məhvinə
- bioloji qanunauyğunluqlara
- radioaktiv maddələrin parçalanmasına
- müxtəlifcinsli təbii hissələrin yayılmasına
- elementlərin təbii mühitdən çıxarılmasına

631 Biosferin açıq sistem olması hansı proseslərin mümkünsüzlüyünü təşkil edir?

- kənardan enerjinin alınmasını
- planetar hadisələrin aktivliyini
- populyasiyaların sayının artmasını
- kosmik qüvvələrin təsirini
- canlı maddələrin metabolizmini

632 . Bir növə mənsub olan müəyyən ərazidə məskunlaşan, səciyyəvi genafond və dayanıqlı funksional əlaqələr sisteminə nə deyilir

- biogeosenoz deyilir
- ekosistem deyilir
- populyasiya deyilir
- biosenoz deyilir

biotop deyilir

633 Biosferin evolyusiyasına təsir göstərən əsas amillər hansılardır ? 1. vulkan püskürmələri 2. geoloji dəyişikliklər 3. iqlim dəyişmələri 4. materiklərin parçalanması 5. nəhəng orqanizmlərin məhvi 6. canlıların növ tərkibi

1, 2, 4

2, 4, 5

1, 3, 5

2, 3, 6

3, 4, 6

634 Orqanizmlərdə hüceyrə-toxunma səviyyəsində hansı uyğunlaşma həyata keçirilir?

Loyal uyğunlaşma

passiv uyğunlaşma

aktiv uyğunlaşma

Bitərəf uyğunlaşma

Normal uyğunlaşma

635 Sosial əlaqələri zəif olan heyvanlar üçün populyasiyanın ərazi üzrə paylanmasının hansı tipi səciyyəvidir?

stabil paylanma

ani paylanma

müvəqqəti paylanma

sakit paylanma

təsadüfi paylanma

636 Hansı biosferin xüsusiyyətlərinə aid deyil ?

müxtəlifliyə malikdir

açıq sistemdir

mərkəzləşdirilmiş sistemdir

qapalı bir sistemdir

özünü tənzimlənmə xüsusiyyətinə malikdir

637 ən böyük və davamlı ekosistem hansıdır?

biosferdir

atmosferdir

geosferdir

coğrafi mühitdir

hidrosferdir

638 Canlı aləmin özünün və izinin olduğu sahəyə nə deyilir ?

litosfer

atmosfer

noosfer

neosfer

biosfer

639 Hansı faktor biogeosenoz və ekosistemi bir birindən fərqləndirir?

dövrü sistem faktoru

- zaman faktoru
- məkan faktoru
- ardıcıl faktor
- trofik faktor

640 Hazırda canlı orqanizmlərin mövcud olduğu sahə necə adlanır ?

- neobisofer
- biosfer
- atmosfer
- litosfer
- noosfer

641 Təbii radiasiya mənbələrinə aiddir?

- suxurlar
- bəzi kimyəvi elementlər
- günəş şüaları
- mədən suları
- rentgen şüaları, AS-lər

642 Təbii elektromaqnit şüalanma mənbələridir? 1.Elektrik və maqnit sahələri, 2. dalğa ötürücülər. 3.günəş və qalaktikadan gələn radioşüalanma. 4. müxtəlif qurğuların şüaları. 5.atmosferin elektrikliyi. 6. lampalı generatorlar

- 4,5,6
- 2,3,4
- 1,2,4
- 1,3,5
- 3,4,5

643 Neçənci ildə əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu qəbul edilmişdir?

- 2000-ci ildə
- 1995-ci ildə
- 1990-ci ildə
- 2008-ci ildə
- 1997-ci ildə

644 Həyat üçün istifadə olunan biosferdə dövr edən kimyəvi elementlərin və qeyri-üzvi birləşmələri hərəkəti necə adlanır ?

- kimyəvi elementlərin dövr etməsi
- birləşmələrin dövr etməsi
- mikroelementlərin dövr etməsi
- biogen elementlərin dövr etməsi
- geokimyəvi elementlərin dövr etməsi

645 Atmosferdə karbon qazının normadan artıq olması hansı effektin yaranmasına səbəb olur ?

- "parnik effekti"nin
- istiləşmənin
- soyuqlaşmanın
- hər bir effekt yaratmır

qlobal soyuqlaşmanın

646 İnsan və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına, ətraf mühitə antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükəli vəziyyətə nə deyilir?

- ekoloji təhlükəsizlik
- ekoloji böhran
- ekoloji təhlükə
- ekoloji yük
- ekoloji qəza

647 İnsanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarının, ətraf mühitin ona antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükələrdən qorunmasının təmini nə adlanır ?

- ekoloji təhlükə
- ekoloji vəziyyət
- ekoloji təhlükəsizlik
- ekoloji krizis
- ekoloji fəlakət

648 Təhlükəli ekoloji vəziyyətin yaranmasının və inkişafının qarşısının alınması və onların nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər sistemi nə deyilir?

- ekoloji təhlükəli vəziyyət
- ekoloji durumun sağlamlaşdırılması
- ekoloji təhlükəsizliyin təmini
- ekoloji böhran vəziyyəti
- ekoloji yük

649 Təhlükəli ekoloji vəziyyətin nəticələrini aradan qaldırmaq üçün hansı maliyyə mənbələrindən istifadə edilməməlidir?

- təqsirkar müssisənin subyektlərinin vəsaitindən
- dövlət büdcəsindən
- sığorta ödənişindən
- qrantlar və fondların vəsaitlərindən
- pensiya fondunun vəsaitindən

650 Antropogen və təbii təsirlər nəticəsində ətraf mühitin dağılma təhlükəsi ilə və ya mənfi ekoloji dəyişikliklərdə səciyyələnən və bu səbəbdən insanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına təhlükə yaranan vəziyyət necə adlanır?

- təhlükəli böhran vəziyyəti
- təhlükəli ekoloji vəziyyət
- təhlükəli krizis vəziyyəti
- kataklizm
- təhlükəli hal

651 Biosfer termini elmə ilk dəfə Kim tərəfindən gətirilmişdir?

- Ernest Hekkel- 1875-ci il
- Artur Core Tensli-1935-ci il
- Vladimir Vernadski- 1932-ci il
- Eduard Zyuss- 1875-ci il
- Aleksandr Humbolt- 1807-ci il

652 Biosferin əhatə etdiyi sərhədləri təyin et

- atmosferin üst, hidrosferin aşağı hissələri
- hidrosferin üst, atmosferin aşağı hissəsi
- atmosferin aşağı, hidrosferin hamısı, litosferin üst hissəsi
- okean çökəklikləri və mantiyanın üst hissəsi
- ekzosfer və termosfer, litosferin alt qatları

653 Biosferin yuxarı sərhəddi ni təyin et

- litosferin 2-3 km dərinliyinə qədər
- ozon təbəqəsinə qədər olan məsafəni
- okeanların abissal düzənliklərinə qədər
- atmosferin 3000 m-dən keçən sərhəddinə qədər
- yer qabığı və mantiyanın üst hissəsi

654 Həyat şəraiti uyğun olmayan yerlərdə bir çox canlıların izlərinə rast gəlinərsə, belə zona necə adlandırılır ?

- parabiosfer zona
- homeostatik zona
- homeostaz zona
- avtotrof zona
- biokosmik zona

655 Biosferdə mövcud olan mikroorqanizmlər və çoxhüceyrəli mikroskopik bitkilər necə adlanır?

- heterotroflar
- avtotroflar
- konsumentlər
- biosenozlar
- destruktorlar

656 Edvard Zyuss tərəfindən 1875-ci ildə elmə gətirilmiş termin hansıdır ?

- biosfer
- atmosfer
- tropopauza
- ekologiya
- coğrafi təbəqə

657 Digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malik təbəqə hansıdır ?

- hidrosfer
- biosfer
- atmosfer
- litosfer
- ekzosfer

658 İnsan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır ?

- oksigen
- dəmir
- hidrogen
- karbon

kalsium

659 Canlıların metabolizm prosesini idarə edən əsas elementlər hansılardır?

- filogenezər
 kof fermentlər
 hormonlar
 fermentlər
 ontogenezlər

660 Yer üzərində atmosferin qlobal istilik balansının formalaşmasına böyük təsir göstərən amil hansıdır ?

- yağıntılar
 albedo
 u ehtiyatı
 rentgen şüaları
 troposfer

661 içməli sulara suyun iyi və dadı bütün sutka ərzində neçə balla qiymətləndirilir?

- 5 bal
 3 bal
 2 bal
 10 bal
 7 bal

662 Bakterioloji və tərkibində üzvi-toksiki kimyəvi maddələrin göstəricilərinə görə seçilən sular hansı kateqoriyaya daxildir ?

- mineral sular
 sənaye suları
 texniki sular
 atmosfer suları
 içməli sular

663 Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?

- dağəmələgəlmə prosesi
 kosmik şüalanma
 fiziki aşınma
 böyük bioloji dövrən
 biogeokimyəvi dövrən

664 İl ərzində sintez olunan üzvi maddələrin kütləsinə əsaslanaraq, ən çox oksigen məhsulunun miqdarı hansı təbəqənin payına düşür?

- quruda yerləşən bitki örtüyünün
 litosferdəki mineral maddələrin
 atmosferdəki mikroorqanizmlərin
 nəhəng buzlaqla sahələrinin
 dünya okeanındakı orqanizmlərin

665 Atmosferdə və sənayedə baş verən müxtəlif hadisələr, azot fiksasiya edici bakteriyalar və

yosunların fəaliyyəti nəticəsində hansı proses baş verir?

- azot hidrogen və ya oksigenlə birləşir
- bitkilər tərəfindən mənimsənilir
- azotun miqdarı daha da çoxalır
- iqlimdə quraqlıqlaşma baş verir
- azot dövr edərək dünya okeanına qayıdır

666 Miqdarı daha çox olan üzvi azot hansı orqanizmlər tərəfindən hazırlanır ?

- heyvanlar
- bakteriyalar
- insanlar
- yosunlar
- bitkilər

667 Karbonun təbiətdə mövcud dan əsas iki mineral formasın göstər 1. əhəng karbonatları 4. karbon ikioksid 2.kalsiumhidrokarbonat 5. metan qazı 3.hidrokarbonatlar

- 5, 6
- 3, 6
- 2, 4
- 2, 3
- 1, 4

668 Hidrogen və oksigenlə birləşərək bitkilər tərəfindən daha yaxşı mənimsənilən atmosfer qazı hansıdır ?

- kükürd
- karbon
- oksigen
- azot
- helium

669 əhəng karbonatları və karbon ikioksidi karbonun təbiətdə mövcud olan hansı formasıdır ?

- ionlaşmış
- kristal
- bərk
- mayeləşmiş
- mineral

670 Denitrallaşdırıcı bakteriyalar tərəfindən atmosfərə qaz halında daxil olan azotu, gey və yaşıl su yosunları udaraq hansı elementə çevirirlər?

- benzpirenə
- nitrata
- ammoniyaka
- liqininə
- anilinə

671 Homosfer təbəqəsi hansı hissələri əhatə edir ?

- dünya okeanının litosferlə sərhəd hissəsini
- yer atmosferinin yer qatına yaxın olan hissəsi

- yuxarı mantiyanın yer qabığı ilə təmas hissəsi
- biosferin hidrosferə təmas etdiyi hissəni
- tropopauzanın strotosferə yaxın hissəsini

672 Denitrallaşdırıcı bakteriyalar tərəfindən atmosfərə qaz halında daxil olan azotu, goy və yaşıl su yosunları udaraq hansı elementə çevirirlər?

- benzpirenə
- nitrata
- ammonyaka
- liqininə
- anilinə

673 Ekosistemi əhatə və təşkil edən əsas qrup və yaşayış mühiti hansıdır?

- Biosenoz və biotop
- Zoosenoz və edafotop
- Populyasiya və növ
- Sistem və oroqrafiya
- ekoloji amil və biogeosenoz

674 Biosenoz nədir?

- yalnız cansız komponentlərdir
- vahid birləşən biokos elementləndir
- orqanizmlərin yaşayış mühitidir
- canlı orqanizmlərin müəyyən qrupudur
- yeraltı törəmələrdir

675 Canlı orqanizmlərə bilavasitə təsir edən hər hansı bir mühit necə adlandırılır?

- Edafik faktor
- Ekoloji amil
- Fiziki faktor
- Fiziki faktor
- Biotoplar

676 Növlərarası əlaqədə hər növün bir-birinə heç bir təsir göstərməməsi necə adlanır?

- yırtıcılıq
- parazitizm
- rəqabət
- mutyualizm
- neytralizm

677 Növlərarası əlaqədə hər iki növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi hansı terminlə xarakterizə edilir?

- mutyualizm
- amensalizm
- kommensializm
- tolerantizm
- protokooperasiya

678 Mühitin abiotik amilləri arasında əsas götürülən amillər hansılardır? 1. temperatur 5. heyvan 2. su

6. torpaq 3. insan 7. bitki 4. oksigen 8. işıq

- 4, 5, 6, 7, 8
- 1, 2, 4, 6, 8
- 1, 3, 5, 6, 7
- 3, 4, 5, 6, 7
- 2, 3, 4, 7, 8

679 Digər növlərin yaşayış mühitinə və ya onların bilavasitə həyat şəraitinə təsir göstərən fəaliyyət forması hansıdır?

- Məhdudlaşdırıcı amillər
- Evriqal orqanizmlər
- Limitləşdirici amillər
- Dövri amillər
- Antropogen amillər

680 Cansız təbiətin fiziki amilləri hansılardır?

- kosmik, iqlim, oroqrafik amillər
- kimyəvi, temperatur, hərəkətilik amilləri
- biotik, antropogen, dövri amillər
- turşuluq, torpaq, sıxlıq amilləri
- torpaq, abiotik, şəffaflıq amilləri

681 Gözlənilməz baş verən qeyri-dövri faktorlara hansılar aiddir?

- işıqlandırma dərəcəsi, okean axınları
- yağışın yağması, duzluğun bərabər paylanması
- vulkan püskürməsi, zəlzələ, yırtıcıların hücumu
- gecə-gündüzün yerdəyişməsi, turşuluğun artması
- qabarma və çəkilmələr, temperatur rejimi

682 Ekosistemdə canlı orqanizmlərin müəyyən hissəsini təşkil edən qrup necə adlanır ?

- populyasiyalar
- biotoplar
- ekafikatorlar
- biokoslar
- biosenozlar

683 Temperatur, su, insan, torpaq, işıq və s.mühitin hansı sahəsinin ayrılmaz hissələridir ?

- biotik amillərin
- abiotik amillərin
- biokoz amillərin
- dövri millərin
- antropogen amillərin

684 Vulkan püskürməsi, zəlzələ və s. baş verən gözlənilməz hadisələr hansı faktorlara Aid edilir ?

- kosmik faktorlara
- qeyri-dövri faktorlara
- limitləşdirici faktorlara
- modifikator faktorlara

fizioloji faktorlara

685 Təbii qruplaşmaların əksəriyyətinin yerli şəraitə yaxşı uyğunlaşaraq yaratdıqları qrup elmi cəhətdən necə adlandırılır?

- ekosistem
- genofon
- ekotip
- biosenoz
- biotop

686 Oturaq həyat tərzini keçirən rezident-fərdlər ərazi konfliktində aşağıdakı davranış komplekslərindən istifadə edirlər. Hansı cavab düzgün deyil?

- hücum nümayiş etdirmək
- birbaşa aqressiya, hədə duruşu
- fiziki təmasda olurlar
- fiziki təmas olmur
- xüsusi səs siqnalları

687 Yaşadıqları sahəyə tanış oriyentlər sistemi ilə bağlı olub, oraya öz növündən olan fərdlərində daxil olmasını düşmənçsinə qarşılayan fərdlərə nə deyilir?

- rezident-fərdlər deyilir
- sürünənlər deyilir
- yırtıcılar deyilir
- parazitlər deyilir
- onurğalılar deyilir

688 Hansı fərdlər yaşadıqları sahəyə bağlı olurlar və onun sərhədlərini keçdikdə səmt reaksiyası onların geriyyə qayıtmasını stimullaşdırır?

- otlayan heyvanlar
- parazitlər
- onurğalılar
- yırtıcılar
- rezident-fərdlər

689 Canlıların fiziologiyası və yaşadığı şəraitdəki davranışı, doğum, ölüm, enerji, maddə və informasiya axınları ekologiya elminin hansı hissəsini təşkil edir?

- bölmələrini
- elmlərarası əlaqəsini
- tədqiqat obyektini
- predmetini
- inkişaf mərhələlərini

690 Ekologiya elminin predmetini təşkil edən enerji, maddə və informasiya axınları konkret olaraq necə adlandırılır?

- biogeosenologiya
- biosenozlar
- populyasiyalar
- toksikologiya
- sinekologiya

691 Ekologiya elminin xüsusi sahələri hansılardır? 1. Demekologiya 5. İnsan ekologiyası
2.Landşaftşunaslıq 6. Toksikologiya 3.İqlimşunaslıq 7. Autekologiya 4.Paleoekologiya 8. Hidrologiya

- 1, 4, 5, 6, 7
- 1, 3, 4,6, 8
- 2, 5, 6, 7,8
- 4, 5, 6, 7, 8
- 3, 4, 5, 6, 7

692 Sinekologiya termininin elmi izahı necədir ?

- abiotik komponentlər
- indikasiya və monitoring
- ekoloji təlim-tərbiyə
- enerji və informasiya axınları
- ekosistemin optimallaşdırılması

693 Autekologiya elmi hansı sahəni öyrənir?]

- ekosistemdə biotopların ayrılmasını
- ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafını
- ayrı-ayrı fərdlərin mühitlə qarşılıqlı əlaqəsini
- canlıların ümumi fiziologiyasını
- populyasiyaların say tərkibinin artmasını

694 Nəzəri ekologiya da ayrı-ayrı növlərin papulyasiyalarının struktrunu və dinamikasını öyrənən sahə necə adlanır?

- demoeekologiya
- autekologiya
- sinekologiya
- geoeekologiya
- biosenoekologiya

695 Ekologiyanın bütöv bir sistem kimi təşəkkül tapması və inkişafı hansı dövrə təsadüf edir?

- XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəli
- XVIII əsrin sonu XIX əsrin əvvəli
- XVII əsrin sonu XIX əsrin əvvəli
- XX əsrin əvvəli və sonu
- XIX əsrin əvvəli və sonu

696 İnsanlar tərəfindən ətraf mühitə edilən təsirə nə deyilir?

- antropogen təsir
- qarşılıqlı təsir
- mexaniki təsir
- kimyəvi təsir
- fiziki təsir

697 Ekoloji faktorlar neçə kateqoriyaya bölünür ?

- 5
- 3
- 2

- 7
 4

698 ətraf mühitdə dövrü olmayan faktorlara hansılar aid edilir ?

- təbii fəlakətlər və texnogen xarakterli faktorlar
 uçuşunlar və dəmir yolu qəzaları
 daşqınlar və AES-dəki qəzaları
 zəlzələlər və partlayışlar
 sürüşmələr və yanğınlar

699 ətraf mühitin məhdudlaşdırıcı faktorların hansı amillər müəyyən edir?

- maksimum qaydası və parazitlik
 dayanatlılıq həddi və minimum qaydası
 maksimum qaydası və tolerantlıq
 "10 faiz" qaydası və parazitlik
 minimum qaydası və tolerantlıq

700 Su hövzələrinin abiotik faktorları sudakı hansı canlılara necə təsir edir ?

- bakteriyaların, planktonların miqdarı azalır
 bakteriyalarda, planktonlarda həyat fəaliyyəti zəifləyir
 bakteriyalarda, planktonlarda fotosintez prosesi yüksəlir
 bakteriyalarda, planktonlarda fotosintez getmir
 bakteriyaların, planktonların inkişafı dayanır

701 Orqanizmin hər hansı bir faktorun təsirinə uyğunlaşması nədən asılıdır ?

- faktorun dəyişkənliyindən
 faktorun dönməzliyindən
 faktorun dövrülüyündən
 faktorun təkrarlanmasıdan
 faktorun sabitliyindən

702 Hansı yer üzərindəki abiotik faktorlara daxil deyil ?

- atmosfer çöküntüləri, atmosfer havası
 rəqabət, yaşam mücadiləsi
 işıq, ionlaşdırıcı şüalar
 ətraf mühitin temperaturu
 atmosfer havasının nəmliyi

703 Hansı müasir dövrdə ekologiya qarşısında duran əsas məsələlərdən hesab olunmur ?

- təbiət və antropogen senozların möhkəmliyi
 təbii sərvətlərdən səmərəli və qənatlı istifadə edilməsi
 biosferdə baş verən proseslərin öyrənilməsi
 ekoloji təhlükəsizliyin təmin edilməsi
 ətraf mühitə edilən antropogen təsirlərin gücləndirilməsi

704 Hansı ekoloji faktorlara aid deyil?

- antropogen faktor
 abiotik faktor
 sistemli idarətmə faktoru

- məhdudlaşdırıcı faktor
- biotik faktor

705 ətraf mühitin biotik faktorları əsasən hansı istiqamətlərdə inkişaf edir?

- sahə əlaqəsi, dayanıqlıq, köçmə
- qida zənciri, məhdudlaşma, köçmə
- inkişaf, törəmə, köçmə
- qida əlaqəsi, sahə əlaqəsi, nəsilvermə əlaqəsi
- nəsil əlaqəsi, inkişafdan qalma, dayanıqlıq

706 Hansı ekoloji faktor bir orqanizmin digərini həyat fəaliyyətinə təsirini göstərir?

- biotik faktorlar
- qoşma biotik faktorlar
- abiotik faktorlar
- məhdudlaşdırıcı faktorlar
- antropogen faktorlar

707 Hansı müasir dövrdə ekologiya qarşısından duran əsas məsələlərə aid deyil?

- canlı orqanizmlərin yaşayış yerlərinin məhdudlaşdırılması
- mühitə adaptasiyanın öyrənilməsi
- ekoloji sistemlərin dayanıqlığı üzrə nəzəriyyənin işlənməsi
- ətraf təbii mühitin keyfiyyətləndirilməsi
- bioloji müxtəlifliyin və onun mühafizə mexanizminin tədqiqi

708 Su mühit başqa mühitlərdən hansı abiotik faktorları ilə fərqlənir?

- codluğu, qumsallığı, bulanıqlığı, rəngi
- turşuluğu, bulanıqlığı, qumluluğu, temperaturu
- şəffaflığı, axmazlığı, qələviliyi, turşuluğu
- təbəqələşməsi, bulanıqlaşması, temperaturu, qatılığı
- axarlığı, şəffaflığı, duzluluu, temperatur tutumu